EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 20. 10. 2014
COM(2014) 646 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o pokroku Turecka v plnení požiadaviek jeho plánu liberalizácie vízového režimu

1. ÚVOD

Keď turecké orgány 21. júna 2012 parafovali text dohody o readmisii medzi EÚ a Tureckom, o ktorej rokovali s Európskou komisiou od roku 2005, Rada Európskej únie prijala závery, v ktorých vyzvala Európsku komisiu, aby „zároveň s podpísaním dohody o readmisii medzi Tureckom a EÚ podnikla kroky smerujúce k liberalizácii vízového režimu ako postupného a dlhodobého cieľa“. Aj Európsky parlament odporučil Komisii tento prístup vo svojom uznesení z 18. apríla 2013 o správe o pokroku Turecka za rok 2012.

Dohoda o readmisii medzi EÚ a Tureckom bola podpísaná 16. decembra 2013. EÚ a Turecko zároveň začali dialóg o liberalizácii vízového režimu. Cieľom tohto dialógu je priblíženie sa k zrušeniu vízovej povinnosti pre tureckých občanov, ktorí cestujú do schengenského priestoru na krátku návštevu.

Zatiaľ čo tento dialóg prebieha, Európska komisia skúma príslušné turecké právne predpisy a administratívne postupy. Skúmanie prebieha na základe „plánu na dosiahnutie bezvízového režimu s Tureckom“, dokumentu, ktorý Komisia vypracovala v úzkej konzultácii s príslušnými expertmi členských štátov EÚ. Stanovujú sa v ňom kritériá, ktoré Komisia použije pri rozhodovaní o tom, či a kedy bude vhodné Rade a Európskemu parlamentu navrhnúť zrušenie vízovej povinnosti, ktorá sa v súčasnosti vzťahuje na tureckých občanov, zmenou nariadenia (ES) č. 539/2001.

Požiadavky uvedené v pláne sú zoskupené do piatich oblastí: bezpečnosť dokladov, riadenie migrácie, verejný poriadok a bezpečnosť, základné práva a readmisia neregulárnych migrantov.

Komisia pravidelne podáva Rade a Európskemu parlamentu správy o pokroku Turecka v plnení požiadaviek plánu. Tieto správy zároveň slúžia ako usmernenie pre turecké orgány, pokiaľ ide o konkrétne oblasti, ktoré je potrebné zlepšiť. S cieľom pripraviť túto prvú správu Komisia v období od 16. marca do 20. júna 2014 uskutočnila viaceré návštevy Turecka, aby zhromaždila informácie o právnych predpisoch a postupoch v oblastiach, ktoré sú súčasťou plánu. Komisii asistovala delegácia Európskej únie v Turecku, ako aj experti z členských štátov EÚ a príslušné agentúry EÚ (Frontex, Europol, EASO).

Táto správa obsahuje preskúmanie súčasného stavu a pokroku v rámci každého kritéria a hodnotenie Komisie pokiaľ ide o to, či Turecko plní požiadavky stanovené v pláne.

Pri každom kritériu sa uvádza takéto hodnotenie pokroku:

- „*požiadavka splnená*“;
- „*takmer splnená*“ (t. j. na úplné splnenie požiadavky je potrebné vykonať ešte určitú prácu obmedzeného rozsahu);
- „*splnená čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku“,* (t. j. potrebné je vykonať ešte veľa práce, ale práca, ktorú vykonali a výsledky, ktoré dosiahli turecké orgány, sú podstatné a doterajší vývoj je povzbudivý);
- „*splnená iba čiastočne*“ (t. j. na splnenie požiadaviek kritéria je potrebné vykonať ešte veľa práce a doteraz nebol zaznamenaný žiadny konkrétny pozitívny vývoj ich riešenia);
- „*požiadavka nesplnená*“ (t. j. Turecko ani zďaleka nespĺňa toto kritérium).

Vo všetkých oblastiach, v ktorých podľa hodnotenia Komisie požiadavky kritéria nie sú ešte úplne splnené, sa v správe uvádzajú návrhy opatrení, ktoré by podľa názoru Komisie prispeli k riešeniu zistených nedostatkov.

Napokon treba pripomenúť, že táto správa je zameraná na výsledky Turecka v plnení kritérií „plánu na dosiahnutie bezvízového režimu“, ktoré boli stanovené s cieľom určiť podmienky umožňujúce bezpečným spôsobom dosiahnuť pokrok na ceste k liberalizácii vízového režimu. Táto správa preto nie je určená na posúdenie celkového pokroku, ktorý Turecko dosiahlo v príprave na členstvo v Európskej únii: takéto hodnotenie je predmetom „správy o pokroku Turecka“, ktorú Komisia predkladá každý rok a ktorej najnovšie vydanie bolo uverejnené 8. októbra 2014[1].

[1] Správa Komisie o pokroku Turecka za rok 2014 SWD(2014) 307, ktorá je sprievodným dokumentom k oznámeniu „Stratégia rozširovania a hlavné výzvy v rokoch 2014 – 2015“, COM(2014) 700 z 8. októbra 2014.

2. OBLASŤ 1: BEZPEČNOSŤ DOKLADOV

2.1. Všeobecné hodnotenie

Turecko udržiava krok s technickým a politickým vývojom v medzinárodnom spoločenstve v oblasti cestovných dokladov a dokladov totožnosti, a plánuje prijať ďalšie progresívne kroky. Turecko zatiaľ úplne nespĺňa všetky požiadavky 1. oblasti plánu, ale dosiahlo už značný pokrok v riešení väčšiny z nich a disponuje technickými kapacitami na dosiahnutie tohto cieľa za predpokladu, že sa príslušné reformy a technické opatrenia zavedú dostatočne rýchlo.

2.2. Podrobné pripomienky ku kritériám v oblasti bezpečnosti dokladov

- ***Turecko by malo naďalej vydávať prístrojom snímateľné biometrické cestovné doklady v súlade s normami Medzinárodnej organizácie civilného letectva (ICAO) a dodržiavať postup odporúčaný ICAO, postupne zrušovať všetky pasy, ktoré nie sú v súlade s normami ICAO, postupne zavádzať medzinárodné pasy s biometrickými údajmi vrátane fotografie a odtlačkov prstov, a to v súlade s normami EÚ, najmä s nariadením Rady (ES) č. 2252/2004;***

V súlade s normami stanovenými Medzinárodnou organizáciou civilného letectva (ICAO) turecké orgány v roku 2010 zastavili vydávanie pasov, ktoré nie sú v súlade s normami ICAO (t. j. pasov, v ktorých nie sú žiadne biometrické údaje) a začali vydávať len pasy vyhovujúce normám ICAO (t. j. pasy s veľmi silnými bezpečnostnými prvkami a niektorými biometrickými údajmi; v prípade Turecka je to digitálna fotografia tváre držiteľa). V obehu je ešte určitý počet tureckých pasov, ktoré nie sú v súlade s normami ICAO, do 25. novembra 2015 však uplynie platnosť všetkých takýchto pasov.

Turecké orgány ešte nezačali zavádzať pasy v súlade s normami stanovenými v nariadení Rady (ES) č. 2252/2004 (t. j. pasy s veľmi silnými bezpečnostnými prvkami a niektorými biometrickými údajmi vrátane odtlačkov prstov a digitálnej fotografie). Komisia odporúča, aby turecké orgány začali systematicky vydávať nové pasy, ktorých súčasťou budú odtlačky prstov držiteľa pasu.

Turecké orgány majú takúto technickú možnosť, keďže už dlhšie systematicky zbierajú a uchovávajú odtlačky prstov všetkých občanov, ktorí žiadajú o vydanie pasu (hoci sa doteraz ešte nezačali zahŕňať do údajov v čipe pasu). Komisia preto dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

- ***Vykonávať vhodné administratívne opatrenia, ktorými sa zabezpečí integrita a bezpečnosť procesu personalizácie, rozdeľovania a overovania, pokiaľ ide o medzinárodné pasy a iné východiskové doklady;***

Systém zavedený v Turecku je v súlade s normami ICAO a zdá sa byť spoľahlivý, účinný a dôkladný.

Komisia napriek tomu dospela k záveru, že táto požiadavka je len **takmer splnená**; keďže počas misií expertov boli zaznamenané isté nedostatky, ktoré boli síce malé, no aj tak si zaslúžia pozornosť, aby sa v budúcnosti predišlo vytváraniu ďalších problémov.

Zlepšiť by sa mal najmä spôsob, akým polícia likviduje pasy s uplynutou platnosťou, aby sa ešte znížilo množstvo fyzických častí dokladu, ktoré je možné zneužiť na výrobu falošných pasov. Zároveň sa odporúča posilniť zabezpečenie zariadenia na uskladnenie čistých pasov v Ankare.

- ***Zaviesť programy odbornej prípravy a prijať protikorupčné etické kódexy zamerané na úradníkov všetkých verejných orgánov, ktoré pracujú s vízami, východiskovými dokladmi alebo pasmi;***

V Turecku sú zavedené primerané postupy, systémy odbornej prípravy a kontroly. Komisia preto dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené.**

- ***Bezodkladne a systematicky poskytovať informácie o stratených a odcudzených pasoch do databázy Interpolu/databázy stratených a odcudzených cestovných pasov;***

Zavedený systém na splnenie tejto požiadavky sa zdá byť primeraný. Komisia preto dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené.**

- ***Zabezpečiť vysokú úroveň bezpečnosti východiskových dokladov a preukazov totožnosti a vymedziť prísne postupy týkajúce sa podávania žiadostí o ne, ako aj ich vydávania;***

Preukazy totožnosti, ktoré sú v súčasnosti v obehu, nie sú fyzicky veľmi bezpečnými dokladmi a sú pomerne ľahko sfalšovateľné. Pravdepodobnosť používania falošných preukazov totožnosti v administratívnych postupoch vrátane vydania pasu je však zanedbateľná. Je to spôsobené existenciou dôkladného a spoľahlivého systému evidencie obyvateľov v Turecku, v ktorom sú zaregistrovaní všetci občania a v rámci ktorého sa všetkým občanom prideľuje identifikačné číslo. Tento systém, účinne riadený odborom ministerstva vnútra pre populáciu, a jeho elektronická databáza (MERNIS), ktorá je dostupná pre všetky príslušné turecké orgány, poskytujú spoľahlivý základ pre identifikáciu tureckých občanov.

Nevýhodou súčasného systému je skutočnosť, že preukazy totožnosti sa vydávajú s neobmedzenou platnosťou, takže fotografia držiteľa môže časom zastarať. Ak fotografia nie je spoľahlivá, v niektorých prípadoch by mohlo byť veľmi ťažké uistiť sa, či osoba, ktorá sa preukazuje preukazom totožnosti, skutočne je jeho oprávneným držiteľom.

Komisia na základe toho dospela k záveru, že táto požiadavka plánu je **takmer splnená**.

Aby Turecko mohlo úplne splniť túto požiadavku, Komisia tureckým orgánom odporúča zaviesť ustanovenia, ktorými sa zabezpečí, že platnosť preukazu totožnosti nebude môcť ďalej trvať, ak je fotografia na ňom zastaraná. Rovnaký výsledok by sa dal docieliť alternatívnym spôsobom, a síce zavedením časového obmedzenia platnosti existujúcich preukazov totožnosti, alebo ich nahradením novými preukazmi, ktoré by obsahovali biometrické údaje držiteľa, pri ktorých zastaranie nehrozí.

- ***S EÚ si pravidelne vymieňať vzory cestovných pasov, vízové formuláre a informácie o falošných dokumentoch a spolupracovať s ňou v oblasti bezpečnosti dokumentov;***

Viaceré členské štáty už informujú o tom, že od tureckých orgánov pravidelne dostávajú

vzory cestovných pasov. Zatiaľ však ani jeden členský štát neinformoval o tom, že by mu turecké orgány zaslali informácie o sfalšovaných cestovných dokladoch, ktoré odhalili. Komisia preto dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená iba čiastočne**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby všetkým členským štátom EÚ pravidelne a včas posielali informácie týkajúce sa vzorov cestovných pasov a vízových formulárov, ktoré Turecko vydáva.

Zároveň im odporúča, aby všetkým členským štátom včas poskytovali informácie o falošných cestovných dokladoch a vízach, ktoré odhalili turecké orgány presadzovania práva a cestovné spoločnosti pôsobiace v Turecku. V tejto súvislosti by sa mala osobitná pozornosť venovať odhaleniam na istanbulskom letisku „Atatürk“, ktoré sa v súčasnosti stalo kľúčovým bodom odletov a tranzitu cestujúcich na trase do EÚ.

Tureckým orgánom sa ďalej odporúča, aby rozvíjali vzájomnú pomoc a operačnú spoluprácu s členskými štátmi EÚ, a najmä s policajnými styčnými dôstojníkmi členských štátov EÚ nasadenými v Turecku s cieľom zlepšiť schopnosti orgánov presadzovania práva Turecka aj členských štátov EÚ, pokiaľ ide o odhaľovanie falošných cestovných dokladov a víz.

- ***Prijať a vykonávať opatrenia, ktorými sa zabezpečí integrita a bezpečnosť osobného stavu a procesu evidencie občanov vrátane zavedenia a prepojenia príslušných databáz a overovania skenovaných údajov porovnaním s databázami osobného stavu, pričom osobitná pozornosť sa má venovať zmene a doplneniu základných osobných údajov jednotlivcov.***

Zavedený systém na splnenie tejto požiadavky je primeraný. Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená.**

3. OBLASŤ 2: RIADENIE MIGRÁCIE

3.1. Všeobecné hodnotenie

Kontrola tureckých hraníc je náročná vzhľadom na ich dĺžku a na ich náročné zemepisné a environmentálne črty. V posledných rokoch začalo ich riadenie byť ešte zložitejšie v dôsledku situácie v Sýrii a Iraku. Turecko, ako tradičné miesto určenia a tranzitu neregulárnych migračných tokov z rôznych oblastí sveta, bolo nedávno vystavené bezprecedentne veľkým tokom utečencov, ktorých súčasťou bol aj príchod približne 1,5 milióna Sýrčanov, ktorí utiekli pred konfliktom vo svojej krajine.

Turecké orgány začali úplnú reformu systému riadenia migrácie, keď v roku 2013 prijali zákon o cudzincoch a medzinárodnej ochrane, ktorý nadobudol účinnosť 11. apríla 2014. Týmto zákonom sa zriadil aj nový špecializovaný civilný jednotný orgán (generálne riaditeľstvo ministerstva vnútra pre riadenie migrácie), ktorý je zodpovedný za migrantov a utečencov, ktorých mala predtým na starosti polícia.

Z právneho a inštitucionálneho hľadiska táto reforma pomôže Turecku urobiť krok smerom k normám EÚ a medzinárodným normám v oblasti riadenia migrácie, ako aj k splneniu požiadaviek plánu. Tento zákon a ostatné aspekty tejto reformy sa teraz musia vykonať. Podobné reformy sú potrebné aj na iných poliach v rámci 2. oblasti, najmä pokiaľ ide o riadenie hraníc a vízovú politiku.

3.2. Podrobné pripomienky ku kritériám v oblasti riadenia migrácie

3.2.1. Riadenie hraníc

- ***Vykonávať náležité hraničné kontroly a hraničný dozor pozdĺž všetkých hraníc krajiny, predovšetkým pozdĺž hraníc s členskými štátmi EÚ, takým spôsobom, ktorým sa zabezpečí podstatné a trvalé zníženie počtu osôb, ktorým sa darí nelegálne prekračovať turecké hranice, či už pri vstupe alebo výstupe z Turecka;***

Počet neregulárnych migrantov, ktorým sa podarí nelegálne prekročiť turecké hranice bez toho, aby ich odhalili turecké pohraničné orgány, zostáva relatívne vysoký. Treba však uznať, že turecké orgány zodpovedné za riadenie hraníc vynakladajú veľké úsilie s cieľom riešiť túto situáciu a do tohto úsilia zapájajú značné ľudské, finančné a technické zdroje.

Komisia dospela k záveru, že Turecko **spĺňa požiadavky tohto kritéria len čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby pokračovali v zlepšovaní svojich výsledkov v tejto oblasti, najmä prostredníctvom reforiem a posilnenia ich pohraničných orgánov. Nasledujúce opatrenia by podľa názoru Komisie mohli pomôcť tureckým orgánom dosiahnuť významný pokrok v plnení tohto kritéria:

- Mala by sa vykonať riadna analýza rizík pre celú hranicu, a najmä pre tie oblasti, ktoré sú najviac vystavené tlaku neregulárnej migrácie a riziku používania falošných dokladov. Táto analýza by mala pomôcť posúdiť konkrétne zdroje a najvhodnejšie metódy, ktoré sú potrebné pre tú-ktorú pohraničnú oblasť.

- Pozemné sily by mali využívať flexibilnejšie postupy monitorovania, aby dokázali lepšie bojovať proti pašerákom vo všetkých pohraničných oblastiach, za ktoré sú zodpovedné.
- Mala by sa posilniť operačná spolupráca medzi políciou a colnou službou. Vyšetrovacie nástroje a informácie dostupné v rámci colnej služby by sa mali v čoraz väčšej miere využívať na podporu polície. Hraničné priechody by mali byť organizované a riadené tak, aby sa zabezpečil dostatok času a zamestnancov, vhodných priestorov a prostriedkov aj na kontrolu osôb.
- Mala by sa zintenzívniť aktivita žandárskych hliadok v oblastiach susediacich s pohraničnými a pobrežnými oblasťami. Zvýši sa tým pravdepodobnosť zachytenia neregulárnych migrantov, ktorí prešli cez východné hranice krajiny a obišli kontroly pozemných síl, a tých, ktorí sa chystajú neregulárne opustiť krajinu cez hranicu s Gréckom a Bulharskom.
- Polícia by mala klásť väčší dôraz na odhaľovanie falošných cestovných dokladov a pravých cestovných dokladov, ktoré používajú podvodníci, najmä na istanbulskom letisku „Atatürk“, ale aj na ktorejkoľvek inej hranici Turecka. Mali by sa nielen systematicky zabavovať odhalené neregulárne cestovné doklady a stíhať osoby, ktoré ich používajú, ale vždy by sa malo začať aj vyšetrovanie s cieľom odhaliť a rozložiť zločinecké siete, ktoré doklad zaobstarali.
- Mali by sa zabezpečiť systematické pasové kontroly cestujúcich v medzinárodných tranzitných priestoroch tureckých letísk, najmä pokiaľ ide o cestujúcich, ktorí cestujú do Európskej únie.
- Prehodnotiť by sa mala možnosť prekročiť tureckú hranicu s preukazmi totožnosti nevyhovujúcimi normám ICAO, ktorá je v súčasnosti dostupná pre určité kategórie osôb.

➢ ***Prijať a účinne vykonávať právne predpisy, ktorými sa upravuje pohyb osôb na vonkajších hraniciach, ako aj právne predpisy týkajúce sa štruktúry hraničných orgánov a ich funkcií, a to v súlade s „Národným akčným plánom na vykonávanie stratégie Turecka týkajúcej sa integrovaného riadenia hraníc“, ktorý turecké orgány schválili 27. marca 2006, ako aj v súlade so zásadami a najlepšími postupmi zakotvenými v Kódexe schengenských hraníc EÚ a v schengenskom katalógu EÚ;***

Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka **nie je splnená**, pretože „Národný akčný plán na vykonávanie stratégie Turecka týkajúcej sa integrovaného riadenia hraníc“ sa vykonáva len veľmi obmedzeným spôsobom, a jeden z jeho hlavných komponentov nebol implementovaný vôbec. Tento komponent sa týkal návrhu vytvoriť jednotnú, nevojenskú špecializovanú hraničnú organizáciu a previesť všetky úlohy a zdroje riadenia hraníc na ňu. V súčasnosti sa tieto úlohy a zdroje rozdeľujú medzi viaceré orgány (t. j. colné úrady, políciu, pobrežnú hliadku a pozemné sily).

Komisia preto tureckým orgánom odporúča, aby prijali všetky opatrenia, ktoré sú potrebné na vykonávanie akčného plánu, najmä právne predpisy potrebné na zriadenie novej hraničnej organizácie.

Okrem toho, dovtedy, kým sa zriadi táto jednotná, nevojenská a špecializovaná hraničná organizácia, Komisia tureckým orgánom odporúča, aby zlepšili spôsob, akým fungujú a vzájomne spolupracujú jednotlivé existujúce pohraničné orgány, aby sa zabezpečilo moderné a integrované riadenie hraníc. Komisia tureckým orgánom predovšetkým odporúča, aby:

- prehodnotili spôsob, akým pracujú pozemné sily v súvislosti s riadením hraníc, s cieľom zabezpečiť, aby jednotky zodpovedné za monitorovanie pozemných hraníc boli čo najmenej obmedzené prípadnými kolíznymi pravidlami a povinnosťami vyplývajúcimi z ich armádnej príslušnosti a aby čoraz viac mohli:
  - ❖ úplne spolupracovať s ostatnými príslušnými orgánmi presadzovania práva a pohraničnými orgánmi;
  - ❖ rozvíjať flexibilnejšie hliadkové techniky a
  - ❖ organizovať si prácu a zamerať svoje aktivity na prioritnú úlohu boja proti cezhraničnému pašeráctvu;
- prijať opatrenia, ktorými sa zabezpečí užšia spolupráca pohraničných orgánov medzi sebou, a aj s políciou. Medzi takéto opatrenia by mohli okrem iných patriť tieto:
  - ❖ používanie a vytváranie interoperabilných komunikačných nástrojov;
  - ❖ výmena styčných dôstojníkov s cieľom výmeny technických zdrojov a informácií;
  - ❖ vzájomné poskytovanie prístupu do vlastných databáz s cieľom umožniť za mimoriadnych okolností prácu v oblasti právomocí iného orgánu;
  - ❖ vývoj spoločných spôsobov práce alebo vykonávanie spoločných operácií na základe spoločne vypracovaných analýz hrozieb;
  - ❖ výmena štatistických údajov;
  - ❖ vývoj spoločných programov odbornej prípravy;
  - ❖ vytváranie postupov, ktoré by hliadkam z rôznych inštitúcií umožňovali komunikovať priamo medzi sebou a spoločne konať vždy, keď je to potrebné;
  - ❖ zavedenie mechanizmov na včasnú výmenu informácií a spravodajských poznatkov na operatívnej úrovni, ako aj na koordináciu a spoluprácu v rámci operácií, aby sa zabezpečilo, že neregulárnych migrantov prechádzajúcich cez oblasti pôsobnosti viacerých orgánov bude možné ľahšie zachytiť pomocou účinného využívania zdrojov, ktorými disponujú všetky orgány;
  - ❖ posilnenie koordinačnej úlohy úradu pre integrované riadenie hraníc.

➢ ***Prijať potrebné rozpočtové a iné administratívne opatrenia, ktorými sa na hraničných priechodoch a pozdĺž všetkých hraníc krajiny, predovšetkým na hraniciach s členskými štátmi EÚ, zabezpečí nasadenie (dostatočného počtu) dobre vyškolených a kvalifikovaných príslušníkov pohraničnej stráže, ako aj dostupnosť účinnej infraštruktúry, vybavenia a informačnej technológie, a to aj prostredníctvom širšieho využívania zariadení na sledovanie, najmä prenosných, ako aj pevných elektronických zariadení, priemyselnej televízie, infračervených kamier a iných senzorových systémov;***

Turecké orgány na hraniciach krajiny nasadzujú značné ľudské zdroje, technické prostriedky a infraštruktúru. Preukazujú jasné odhodlanie neustále zlepšovať pripravenosť pracovníkov pohraničných orgánov a zlepšovať kvalitu zariadení, ktoré majú k dispozícii. Mimoriadne pôsobivá je práca pozemných síl vykonávajúcich stráženie pozemných hraníc Turecka a profesionalita pobrežnej stráže. Polícia má databázu POLNET, ktorá je efektívnym nástrojom na zaznamenávanie cestujúcich, ktorí cez hranice vstupujú do krajiny, alebo krajinu opúšťajú, a na kontrolu ich oprávnenia na toto konanie.

Zostáva však značný priestor na zlepšenie, a preto Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené len čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku.**

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby prijali konkrétne tieto opatrenia:

- Využívanie odvedencov na monitorovanie „zelenej hranice“ by sa malo postupne obmedziť len na pomocné úlohy. Môže si to vyžadovať aj zvýšené využívanie technických nástrojov monitorovania (najmä používanie mobilného radaru, bezpilotného vzdušného prostriedku a termovíznych kamier, ako aj centralizovaného monitorovania údajov sledovania).
- Odborná príprava pracovníkov, ktorí slúžia na „zelenej hranici“ by sa mala odlišovať od bežných učebných osnov armády a mala by byť zameraná na problematiku riadenia hraníc.
- Rotácia profesionálnych zamestnancov pozemných síl by sa mala obmedziť na pohraničné brigády, aby sa umožnil rozvoj špecializácie, kultúry a metodiky práce na hraniciach. Ak to nie je možné, tým, ktorí sa chcú špecializovať v tejto oblasti, by sa mali ponúknuť stimuly. To isté platí pre políciu na účely rozvoja skutočných špecialistov na odhaľovanie falošných cestovných dokladov a podvodníkov.
- Postupne by sa mal rozvíjať integrovaný systém pobrežných radarov na monitorovanie morských hraníc, ktorý umožní vytvorenie skutočného situačného prehľadu. Tento systém by sa mal doplniť väčším využívaním monitorovania zo vzduchu, aby sa zabezpečila rýchla reakcia na neregulárny odchod migrantov z pobrežných vôd Turecka.

- ***Posilniť spoluprácu a výmenu informácií medzi personálom a orgánmi, ktoré sú zodpovedné za riadenie hraníc, colnými orgánmi a inými orgánmi presadzovania práva s cieľom posilniť kapacitu, pokiaľ ide o zhromažďovanie spravodajských informácií, účinné využívanie ľudských a technických zdrojov a vykonávanie činností koordinovaným spôsobom;***

Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **len čiastočne splnená**, najmä preto, lebo opatrenia, ktoré v súčasnosti prijali turecké orgány zaručujú iba voľnú koordináciu pohraničných orgánov na základe pravidelných stretnutí na úrovni riadiacich pracovníkov bez riadnych inštitucionálnych mechanizmov, ktorými by sa zabezpečilo, aby jednotlivé orgány spolupracovali skutočne integrovaným spôsobom.

Na splnenie požiadavky tohto kritéria sa tureckým orgánom odporúča, aby vykonali opatrenia, ktoré už boli odporúčané pri predchádzajúcich požiadavkách, ktorými sa zabezpečí užšia spolupráca orgánov presadzovania práva s pozemnými silami a umožní vytvorenie integrovaného riadenia hraníc.

- ***Zaviesť programy odbornej prípravy a prijať protikorupčné etické kódexy zamerané na príslušníkov pohraničnej stráže, colných a iných úradníkov zapojených do riadenia hraníc;***

Komisia preto dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená čiastočne, s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**. Turecké orgány majú predpisy o etických kódexoch, ktoré musia dodržiavať všetci pracovníci verejnej správy a orgánov presadzovania práva.

Komisia však Turecku odporúča, aby:

- vypracovalo verzie tohto všeobecného etického kódexu, ktoré sa budú konkrétnejšie týkať situácie, v ktorej sa nachádzajú pracovníci zodpovední za riadenie hraníc;
- vyvinulo vhodné vzdelávacie moduly zamerané na zvyšovanie informovanosti o etických kódexoch a
- vytvorilo mechanizmy monitorovania.

- ***Vykonávať účinným spôsobom memorandum o porozumení podpísané s FRONTEX-om, a to aj prostredníctvom vytvárania spoločných iniciatív spolupráce, ako aj výmeny údajov a analýz rizík;***

Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je v súčasnosti **splnená**.

Tureckým orgánom sa však odporúča, aby pokračovali vo vykonávaní trojročného programu spolupráce, na ktorom sa dohodli s agentúrou Frontex v rámci memoranda o porozumení, a aby toto vykonávanie prehĺbili.

- ***Zabezpečiť, aby sa riadenie hraníc vykonávalo v súlade s medzinárodným právom týkajúcim sa utečencov a pri plnom dodržaní zásady zákazu vrátenia alebo vyhostenia, a tak, aby sa osobám, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu, účinným spôsobom umožnil prístup k azylovému konaniu;***

V posledných rokoch turecké orgány poskytli medzinárodnú ochranu vyše jednému miliónu žiadateľov o azyl zo Sýrie a mnohých iných krajín. Neboli oznámené žiadne prípady zavracania imigrantov. Komisia na základe toho dospela k záveru, že táto požiadavka je v súčasnosti **splnená.**

- ***Zabezpečiť primeranú spoluprácu so susednými členskými štátmi EÚ zameranú najmä na posilnenie riadenia hraníc s členskými štátmi EÚ.***

Nedávne zlepšenie cezhraničnej spolupráce na pozemných hraniciach medzi tureckými orgánmi a gréckymi a bulharskými orgánmi s cieľom predchádzať neregulárnej migrácii umožňuje Komisii dospieť k záveru, že táto požiadavka je **splnená čiastočne**.

Na úplné splnenie tohto kritéria Komisia tureckým orgánom odporúča, aby prijali tieto opatrenia:

- Prehĺbiť a upevniť spoluprácu s gréckymi a bulharskými orgánmi na pozemných hraniciach, aj prostredníctvom pravidelných stretnutí, na ktorých sa budú zúčastňovať turecké pozemné sily, vytvoriť zabezpečené komunikačné kanály a zaviesť stabilný

a štruktúrovaný mechanizmus koordinácie a výmeny informácií, najmä tým, že sa vytvorí tripartitné kontaktné centrum so sídlom na hraničnom priechode „Kapitan Andreevo“.

- Rozvíjať operatívnu spoluprácu s gréckymi orgánmi v regióne Egejského mora s cieľom zabezpečiť, aby súčasťou spolupráce na mori bolo predchádzanie neregulárnej migrácii prostredníctvom výmeny informácií a využitie nielen formálnej komunikácie medzi ústrediami dvoch zainteresovaných pobrežných stráží, ale aj operatívnej výmeny medzi dôstojníkmi, ktorí slúžia na miestnej úrovni. Pokiaľ ide o posledný menovaný bod, mimoriadne osožné by bolo vytvoriť systém včasného varovania a vzájomnej výmeny informácií medzi všetkými miestnymi orgánmi, ktoré sa zúčastňujú na prevencii neregulárnej migrácie a na boji proti nej.
- Ako sa odporúča v 1. oblasti, zabezpečiť, aby turecká polícia spolupracovala, vymieňala si informácie a poskytovala vzájomnú pomoc so styčnými policajnými dôstojníkmi členských štátov EÚ pri odhaľovaní falošných a podvodných dokladov potenciálne používaných cestujúcimi, ktorí odlietajú z Turecka, alebo prechádzajú cez Turecko a smerujú na letiská v EÚ.

3.2.2. Vízová politika

- ***Zlepšiť odbornú prípravu pracovníkov konzulárnych úradov a členov pohraničnej stráže Turecka týkajúcu sa bezpečnosti dokumentov a vytvoriť a používať vízový informačný systém Turecka;***

Vzhľadom na pozornosť, ktorú už turecké orgány venujú učebným osnovám odbornej prípravy pohraničných a konzulárnych pracovníkov v oblasti odhaľovania falošných dokladov totožnosti, a skutočnosť, že už existuje niekoľko databáz, ktoré obsahujú vydané víza, a v ktorých môže polícia vyhľadávať, Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené čiastočne, s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Komisia napriek tomu tureckým orgánom odporúča, aby:

- vypracovali lepšiu odbornú prípravu pohraničných a konzulárnych pracovníkov, najmä s cieľom zlepšiť ich schopnosť rozoznávať pasy a víza krajín schengenského priestoru a krajín OECD, ako aj nové vysokobezpečné turecké víza, ktoré sa majú zaviesť a
- pokračovali v práci na úplnom začlenení súčasných vízových databáz s cieľom zabezpečiť, aby každý orgán presadzovania práva v Turecku pracujúci v oblasti riadenia hraníc alebo boja proti neregulárnej migrácii mohol rýchlo overiť pravosť tureckých víz v cestovnom doklade cudzinca, ktorý chce vstúpiť, alebo vstúpil na územie Turecka.

- ***Zrušiť udeľovanie víz na hraniciach ako riadny postup určitým štátnym príslušníkom krajín, ktoré nie sú členskými štátmi EÚ, a najmä krajín, ktoré pre EÚ predstavujú veľké migračné a bezpečnostné riziko;***

Turecké orgány na hraniciach naďalej vydávajú víza občanom 89 krajín, z ktorých mnohé sú možným zdrojom neregulárnej migrácie do EÚ. Novým zákonom o cudzincoch

a medzinárodnej ochrane, ktorý nadobudol účinnosť v apríli 2014, sa však odstránila právna možnosť Turecka vydávať víza na hraniciach v rámci riadneho postupu, a podľa vyhlásení tureckých orgánov sa prevádzka hraničného vízového systému pravdepodobne čoskoro ukončí (zrejme do konca roka 2014). Vzhľadom na túto skutočnosť Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**. Komisia tureckým orgánom odporúča, aby túto zmenu uviedli do platnosti čo najskôr.

- ***Zaviesť do užívania nové turecké vízové nálepky s lepšími bezpečnostnými prvkami a ukončiť používanie vízových pečiatok;***

Aj keď turecké orgány stále používajú vízové pečiatky, ktoré je možné ľahko sfalšovať, v súčasnosti už dokončili technické prípravy spojené s novými vízovými nálepkami s vysokobezpečnostnými prvkami a oznámili ich blížiace sa zavedenie. Komisia preto dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby ukončili používanie vízových pečiatok a namiesto nich začali používať nové bezpečnejšie vízové nálepky, a aby v primeranej lehote rozšírili ich používanie a nahradili všetky ostatné druhy víz, ktoré sa používajú v súčasnosti.

- ***Zaviesť letiskové tranzitné víza;***

Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **takmer splnená**, pretože nový zákon o cudzincoch a medzinárodnej ochrane poskytuje tureckým orgánom právnu možnosť vyžadovať od cudzincov, ktorí cestujú lietadlom do inej destinácie a chcú prejsť cez Turecko, a teda plánujú vstúpiť do medzinárodného priestoru tureckého letiska, aby si pred cestou vybavili tranzitné vízum na tureckom konzuláte.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby vykonali príslušné ustanovenia nového zákona.

- ***Zmeniť a doplniť pravidlá, na základe ktorých Turecko povoľuje vstup na svoje územie štátnym príslušníkom krajín, ktoré sú pre EÚ hlavnými a závažnými zdrojmi nelegálnej migrácie, s cieľom sťažiť prístup pre tých, ktorí majú v úmysle vstúpiť na územie Turecka so zámerom následne sa pokúsiť o nelegálne prekročenie vonkajších hraníc EÚ;***

Ako už bolo uvedené, štátni príslušníci 89 krajín, z ktorých mnohé sú považované za potenciálny zdroj neregulárnej migrácie, v súčasnosti môžu vstúpiť na územie Turecka jednoducho po získaní víz na tureckej hranici. Turecké orgány však oznámili svoj zámer ukončiť systém vydávania víz na hranici.

Keď sa tento zámer uskutoční, občania týchto krajín budú mať v zásade naďalej možnosť ľahko získať víza po podaní žiadosti prostredníctvom systému elektronických víz. Tento systém bol vytvorený ako pilotný projekt v roku 2013 a jeho bežná prevádzka sa začala v apríli 2014, má však podobné nedostatky ako systém vydávania víz na hraniciach.

Na základe súčasných pravidiel systému elektronických víz však možnosť získať elektronické vízum nebudú mať všetci. Zmena spočíva v tom, že občania krajín (s niekoľkými výnimkami), ktoré sú považované za potenciálne zdroje neregulárnej migrácie,

budú môcť požiadať o udelenie elektronického víza Turecka len vtedy, ak v čase podávania žiadosti o vízum už sú držiteľmi platného víza alebo povolenia na pobyt vydaného krajinou OECD alebo krajinou schengenského priestoru.

Vzhľadom na tieto skutočnosti Komisia dospela k záveru, že nateraz je toto kritérium **splnené len čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Na dosiahnutie pokroku v plnení tohto kritéria Komisia tureckým orgánom odporúča, aby:

- ihneď zrušili možnosť získať víza na hranici, pokiaľ ide o štátnych príslušníkov krajín, ktoré sú potenciálnymi zdrojmi neregulárnej migrácie;
- naďalej uplatňovali prísne pravidlá a selektívny prístup pri vydávaní víz prostredníctvom systému elektronických víz;
- pozorne monitorovali, ako osoby, ktoré majú oprávnenie na vstup do Turecka prostredníctvom systému elektronických víz alebo bez nutnosti získať víza, využívajú tieto opatrenia a
- zaviedli primerané opatrenia s cieľom včas reagovať na potenciálne zneužívanie, ak sa ukáže, že je rozšírené v rámci konkrétnych štátnych príslušností či kategórií osôb.

Pokiaľ ide o posledný bod, a na to, aby Komisia mohla posúdiť pokrok, ktorý Turecko dosiahlo v plnení tohto kritéria, budú musieť turecké orgány predkladať pravidelné informácie o:

- počte víz, ktoré vydali štátnym príslušníkom určitých krajín, s uvedením druhu vydaných víz (víza vydané na hranici, elektronické víza alebo víza vydané na veľvyslanectve);
- počte neregulárnych migrantov konkrétnej štátnej príslušnosti zadržaných v Turecku, s uvedením druhu víz, ktorých boli držiteľmi, ak boli držiteľmi niektorého druhu víz a
- počte a druhoch falošných a podvodných víz a povolení na pobyt z krajín OECD a krajín schengenského priestoru, ktoré turecké orgány odhalili medzi držiteľmi tureckých elektronických víz.

Ak by sa objavil výrazný nárast počtu neregulárnych migrantov určitej štátnej príslušnosti zadržaných v Turecku alebo na hranici medzi Tureckom a EÚ, Komisia bude od tureckých orgánov potrebovať aj informácie o druhu opatrení, ktoré Turecko prijalo, alebo plánuje prijať s cieľom riešiť tento problém.

- ***Pokračovať v zosúlaďovaní vízovej politiky Turecka s EÚ a jeho právnych predpisov a administratívnych kapacít s acquis EÚ, predovšetkým v súvislosti s krajinami, ktoré sú pre EÚ hlavnými a závažnými zdrojmi nelegálnej migrácie;***

Ako už bolo vysvetlené, turecké orgány oznámili svoj zámer ukončiť vydávanie víz na hraniciach a nahradiť vízové pečiatky vysokobezpečnými vízovými nálepkami v súlade s pravidlami a prvkami používanými v schengenskom systéme. Po zrušení systému vydávania víz na hraniciach bude negatívny vízový zoznam Turecka významným krokom smerom k zosúladeniu (hoci nie úplnému) s negatívnym vízovým zoznamom, ktorý používajú krajiny schengenského priestoru.

Žiadna z týchto reforiem však ešte nebola uzákonená.

Na základe dostupných informácií sa zdá, že kontroly žiadateľov o víza vykonávané tureckými konzulárnymi orgánmi sú v porovnaní s tými, ktoré sa uplatňujú v členských štátoch EÚ, obmedzené. Vízum sa obvykle udelí, keď orgány overia, že žiadateľ spĺňa určité požiadavky (napríklad, že jeho/jej vstup na turecké územie nie je zakázaný z právnych alebo bezpečnostných dôvodov a že je schopný/schopná preukázať, že má dostatočné finančné prostriedky na pokrytie finančných nákladov na jeho/jej pobyt v Turecku a jeho/jej návrat domov). Nezbierajú sa žiadne ďalšie dokumenty, ani sa nevykonáva hlbšia analýza, na základe ktorej by sa mohlo napríklad zistiť, či žiadateľ o vízum neplánuje vstúpiť na územie Turecka s úmyslom následne v Turecku zostať ako neregulárny migrant, alebo použiť Turecko ako odrazový mostík na neregulárne prekročenie hraníc EÚ.

Vzhľadom na tieto skutočnosti Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené iba čiastočne.**

Na dosiahnutie pokroku v plnení tohto kritéria Komisia tureckým orgánom odporúča uzákoniť všetky reformy, ktoré oznámili, a zrevidovať systém vydávania víz a odbornej prípravy pre konzulárnych zamestnancov, ktorí vydávajú víza – vhodné je, aby sa pritom inšpirovali systémom schengenského víza. Na posúdenie pokroku, ktorý Turecko dosiahlo pri plnení tohto odporúčania, bude Komisia potrebovať:

- kópie pokynov vydaných pre tureckých konzulárnych a pohraničných pracovníkov, týkajúcich sa kritérií a postupov, ktoré sa majú dodržiavať pri schválení alebo zamietnutí žiadostí o víza vrátane zoznamu dokladov, ktoré musia predložiť žiadatelia o víza a
- podrobné štatistické údaje týkajúce sa žiadostí o víza, ktoré boli schválené a zamietnuté, a dôvodov zamietnutia.

Tureckým orgánom sa ďalej odporúča, aby pokračovali v práci na zosúladení negatívneho vízového zoznamu Turecka s negatívnym zoznamom používaným v krajinách schengenského priestoru, a aby v každom prípade zabránili jeho ďalšiemu odlíšeniu.

- ***Umožniť občanom všetkých členských štátov EÚ nediskriminačný bezvízový vstup na turecké územie.***

Komisia dospela k záveru, že toto kritérium **nie je splnené**, pretože v súčasnosti iba občania 19 z 28 členských štátov EÚ majú oprávnenie cestovať na turecké územie bez víza.

Naďalej pretrvávajú obavy v súvislosti s *de facto* diskrimináciou žiadateľov o víza, ktorí sú štátnymi príslušníkmi Cyperskej republiky. Aby mohli pricestovať na územie Turecka, sú povinní vybaviť si vízum, ktoré môžu získať, keď si podajú žiadosť v tureckom systéme elektronických víz, ale na webovej lokalite, na ktorej sa podávajú žiadosti v rámci systému elektronických víz, sa Cyperská republika označuje ako „Gréckocyperská správa južného Cypru“.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby ukončili toto diskriminačné zaobchádzanie, a priblížili sa tak k splneniu tohto kritéria.

3.2.3 Zodpovednosť dopravcov

- ***Prijať a účinne vykonávať právne predpisy týkajúce sa zodpovednosti dopravcov, ktorými sa vymedzujú sankcie.***

Od dopravcov pôsobiacich v Turecku sa už vyžaduje, aby zabezpečili návrat cestujúcich na miesto odchodu v prípade, že im turecké orgány nepovolili vstup na turecké územie, a táto požiadavka bola potvrdená v novom zákone o cudzincoch a medzinárodnej ochrane. Vzhľadom na túto skutočnosť Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené čiastočne, s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Na vytvorenie prísnejšieho systému, predchádzanie neregulárnym vstupom na územie Turecka a dosiahnutie pokroku v plnení tohto kritéria Komisia tureckým orgánom odporúča vytvoriť systém sankcií pre nedbanlivých dopravcov, v rámci ktorého sa zohľadnia osvedčené postupy Európskej únie a medzinárodné osvedčené postupy.

3.2.4. Medzinárodná ochrana

- ***Prijať a účinne vykonávať právne predpisy a vykonávacie ustanovenia, a to v súlade s acquis EÚ a normami stanovenými v Ženevskom dohovore o utečencoch z roku 1951 a s jeho protokolom z roku 1967, aby sa tak vylúčili akékoľvek zemepisné obmedzenia s cieľom zabezpečiť dodržiavanie zásady zákazu vrátenia alebo vyhostenia, pričom sa má zohľadniť aj Európsky dohovor o ľudských právach, možnosť podať žiadosť o azyl a získať ochranu v rámci postavenia utečenca alebo doplnkovú formu ochrany pre všetky osoby, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu, a aby sa Úradu vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov umožnilo účinne a bez obmedzení vykonávať svoj mandát na území Turecka;***

Komisia sa domnieva, že prijatím nového zákona o cudzincoch a medzinárodnej ochrane a nadobudnutím jeho účinnosti v apríli 2014 Turecko vykonalo významný krok v plnení tohto kritéria, keďže sa v tomto právnom predpise stanovuje vytvorenie vnútroštátneho konania o azyle a štatútov ochrany, ktoré sú celkovo v súlade s medzinárodnými normami a normami EÚ.

Zákonom sa zároveň na okrajovú úroveň znižuje vplyv „geografického obmedzenia“, ktoré Turecko uplatňuje na Ženevský dohovor z roku 1951 a ktoré sa turecké orgány rozhodli nateraz ďalej uplatňovať. Toto obmedzenie zužuje rozsah pôsobnosti dohovoru v Turecku na „osoby, ktoré sa stali utečencami v dôsledku udalostí, ku ktorým došlo v Európe“. Nový zákon však poskytuje prístup k tureckému štatútu medzinárodnej ochrany aj akejkoľvek osobe, na ktorú sa nevzťahuje „geografické obmedzenie“ (v zákone sa tieto osoby označujú ako „podmieneční utečenci“). Štatút, ktorý Turecko ponúka „podmienečným utečencom“ je trochu menej výhodný ako štatút pre osoby, na ktoré sa vzťahuje „geografické obmedzenie“; rozdiely však nie sú veľké. Ak zákon ponecháva priestor na voľné konanie, pokiaľ ide o jeho vykonávanie, tieto rozdiely majú potenciál nadobudnúť takmer symbolický rozmer.

Komisia však konštatuje, že keďže tieto pravidlá sú nové, k dispozícii nie je žiadny súhrn vykonávania. Niektoré kľúčové aspekty situácie žiadateľov o azyl a osôb pod medzinárodnou ochranou v Turecku nie sú súčasťou právnych predpisov, budú však závisieť od ustanovení v sekundárnych právnych predpisoch, ktoré ešte neboli prijaté.

Vzhľadom na tieto skutočnosti Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Na to, aby Komisia mohla zlepšiť svoje hodnotenie, budú musieť turecké orgány zabezpečiť:

- aby boli prijaté všetky sekundárne právne predpisy potrebné na účinné a úplné vykonávanie zákona a
- aby sa ustanovenia tohto zákona v celej krajine vykonávali účinne a dôsledne.

Pokiaľ ide o prvý bod, bude mimoriadne dôležité zabezpečiť, aby:

- ustanovenia zákona, najmä možnosť prístupu k procesu určovania štatútu medzinárodnej ochrany a získania štatútu osoby pod medzinárodnou ochranou, boli účinne uplatňované na žiadateľov o štatút a utečencov (uznaných úradom UNHCR), ktorí sa už nachádzali na území Turecka, keď zákon nadobudol účinnosť;
- osoby vyhlásené za osoby pod „dočasnou ochranou“ v súlade so zákonom získali prostredníctvom sekundárnych právnych predpisov, ktoré budú prijaté, práva porovnateľné s tými, ktoré poskytuje smernica EÚ o dočasnej ochrane, a možnosť prístupu k jednotlivým procesom určovania štatútu medzinárodnej ochrany, ak sa to vyžaduje a
- bol „podmienečným utečencom“ priznaný štatút, ktorý sa v praxi nelíši od štatútu priznaného utečencom, na ktorých sa vzťahuje „geografické obmedzenie“, pričom obom skupinám by sa mali ponúknuť pracovné povolenia, sociálna pomoc a príležitosti na integráciu v súlade s prístupom uvedeným v smernici EÚ o oprávnení na medzinárodnú ochranu.

- ***Zriadiť špecializovaný orgán zodpovedný za postupy určovania postavenia utečenca s možnosťou podať na súd alebo tribunál účinný opravný prostriedok z faktického i právneho hľadiska, ako aj za zabezpečenie pomoci žiadateľom o azyl a utečencom a ich ochrany, a poskytovať tomuto orgánu a jeho zamestnancom primerané pracovné kapacity a odbornú prípravu;***

Dva významné kroky k splneniu tejto požiadavky boli vytvorenie generálneho riaditeľstva pre riadenie migrácie a nadobudnutie účinnosti zákona o cudzincoch a medzinárodnej ochrane, ktorý okrem iného obsahuje ustanovenia týkajúce sa preskúmania zamietnutých žiadostí o medzinárodnú ochranu a súvisiacich rozhodnutí, ako napríklad rozhodnutí o zaistení, a to na správnej, ako aj na súdnej úrovni.

Proces vytvárania generálneho riaditeľstva ešte stále prebieha, najmä na úrovni provincií, a jeho zodpovednosť za vykonávanie právnych predpisov je stále vo veľkej miere delegovaná na iné verejné orgány, ktoré konajú pod jeho dohľadom. Nevykonali sa ešte všetky potrebné inštitucionálne opatrenia na vykonávanie nových právnych predpisov, najmä pokiaľ ide o delegovanie právomocí z centrálnych na regionálne a provinčné orgány.

Vzhľadom na tieto skutočnosti Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Na to, aby Komisia mohla zlepšiť svoje hodnotenie, by turecké orgány mali zabezpečiť, aby:

- sa ustanovenia zákona týkajúce sa podávania odvolania na správnej a súdnej úrovni proti zamietnutiu žiadosti o medzinárodnú ochranu a súvisiacim rozhodnutiam,

napríklad proti rozhodnutiu o zaistení, vykonávali v celej krajine účinne a konzistentne, a to aj so zreteľom na nezávislosť a nestrannosť súdneho preskúmania;

- generálne riaditeľstvo pre riadenie migrácie dokončilo svoje vnútroinštitucionálne opatrenia, aby malo primerané personálne obsadenie, najmä na úrovni provincií, a aby na seba prevzalo zodpovednosť za vykonávanie konaní o azyle v praxi;
- existovalo jasné rozdelenie zodpovedností za zabezpečenie práv žiadateľov o medzinárodnú ochranu a osôb pod medzinárodnou ochranou.

Komisia ďalej odporúča, aby turecké orgány vytvorili integrovaný a spoľahlivý systém identifikácie žiadateľov o medzinárodnú ochranu a osôb pod medzinárodnou ochranou. Systém by mal poskytovať komplexné a harmonizované štatistické informácie.

- ***Vytvoriť vhodnú infraštruktúru a dostatočné ľudské zdroje a finančné prostriedky na zabezpečenie dôstojného prijímania žiadateľov o azyl a utečencov, ako aj ochrany ich práv a dôstojnosti;***

Žiadateľom o medzinárodnú ochranu a osobám pod medzinárodnou ochranou v Turecku orgány obvykle neposkytujú ubytovanie. Turecké orgány však ponúkajú veľmi kvalitné ubytovanie pre 220 000 sýrskych utečencov v utečeneckých táboroch. Komisia dospela k záveru, že Turecko spĺňa požiadavky tohto kritéria **čiastočne a s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Za súčasných okolností by nebolo realistické očakávať, že turecké orgány budú poskytovať ubytovanie všetkým žiadateľom o azyl a osobám pod medzinárodnou ochranou, ktoré sa nachádzajú v Turecku. Komisia napriek tomu tureckým orgánom odporúča, aby:

- vytvorili primeraný počet prijímacích centier aj pre nesýrskych žiadateľov o medzinárodnú ochranu a osôb pod medzinárodnou ochranou, ktorí nemajú žiadne iné ubytovanie, aby poskytli ubytovanie aspoň osobám z najzraniteľnejších skupín, a aby sa pritom inšpirovali normami stanovenými v smernici o podmienkach prijímania a smernici o oprávnení na medzinárodnú ochranu;
- vypracovali politiky a zaviedli inštitucionálne nástroje s cieľom zabrániť diskriminácii osôb pod medzinárodnou ochranou a zabezpečiť rovnaký prístup k bývaniu pre všetky osoby pod medzinárodnou ochranou, a aby sa pritom inšpirovali normami stanovenými v smernici o oprávnení na medzinárodnú ochranu.

- ***Osobám, ktorým sa udelilo postavenie utečenca, by sa mala poskytnúť možnosť zaobstarať si živobytie, možnosť prístupu k verejným službám, ako aj možnosť požívať sociálne práva a integrovať sa v Turecku.***

Turecko vykonalo významný krok v plnení tejto požiadavky prostredníctvom nadobudnutia účinnosti zákona o cudzincoch a medzinárodnej ochrane, ktorý obsahuje ustanovenia o právach osôb pod medzinárodnou ochranou na prístup k verejnému vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti a na pracovný trh, a prostredníctvom opatrení, ktoré prijalo s cieľom poskytovať financovanie vykonávania ustanovení týkajúcich sa vzdelávania a zdravotnej starostlivosti v praxi.

Z rôznych dôvodov sa však účinný prístup k týmto právam v Turecku nezaručuje všade a každému rovnako. Vzhľadom na tieto skutočnosti Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby:

- zabezpečili, aby všetky osoby pod medzinárodnou ochranou vrátane osôb pod dočasnou ochranou a „podmienečných utečencov" definovaných v novom zákone mohli účinne a systematicky uplatňovať svoje práva týkajúce sa preukazov totožnosti a prístupu na trh práce, aby sa podporila ich sebestačnosť a integrácia;
- vypracovali a vykonávali politiky zamerané na uľahčenie prístupu k právam pre osoby pod medzinárodnou ochranou, ktorým hrozí, že sa dostanú na okraj spoločnosti, a najmä pre tie, ktoré bývajú v neštátnych ubytovacích zariadeniach;
- monitorovali a overovali, a to aj prostredníctvom zberu štatistických informácií, aké sú skutočné možnosti osôb pod medzinárodnou ochranou, pokiaľ ide o prístup k verejným službám a využívanie sociálnej pomoci stanovenej v zákone.

3.2.5. Nelegálna migrácia

- ***Prijať a vykonávať právne predpisy, ktorými sa zabezpečí účinné riadenie migrácie vrátane pravidiel zosúladených s normami EÚ a Rady Európy týkajúcich sa vstupu, výstupu, krátkodobého a dlhodobého pobytu cudzincov a členov ich rodín, ako aj prijímania, návratu a práv cudzincov, o ktorých sa zistilo, že do Turecka vstúpili nelegálne, alebo že sa v ňom nelegálne zdržiavajú;***

Vzhľadom na nedávne prijatie a nadobudnutie účinnosti zákona o cudzincoch a medzinárodnej ochrane Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Na to, aby Komisia mohla zlepšiť toto hodnotenie, turecké orgány budú musieť zabezpečiť, aby sa ustanovenia tohto nového zákona efektívne a dôsledne uplatňovali v celej krajine, a aby sa prijali všetky príslušné sekundárne právne predpisy.

- ***Vytvoriť a začať uplatňovať mechanizmus na monitorovanie migračných tokov s údajmi o legálnej, ako aj nelegálnej migrácii, zriadiť orgány zodpovedné za zber a analýzy údajov o migračných stavoch a tokoch a vytvoriť obraz o situácii, pokiaľ ide o nelegálne migračné toky na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, ako aj o rôznych krajinách pôvodu nelegálnej migrácie vrátane vykonávania analýz rizika a spravodajských činností;***

Vzhľadom na novú úlohu generálneho riaditeľstva pre riadenie migrácie v rámci zberu a analýzy štatistických údajov o migrácii a na spoluprácu tureckých orgánov s agentúrou Frontex Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **čiastočne splnené**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby generálnemu riaditeľstvu pre riadenie migrácie poskytli potrebné zdroje, aby si mohlo začať v praxi plniť svoju úlohu zberu a analýzy štatistických údajov týkajúcich sa všetkých významných aspektov migrácie.

Komisia zároveň Turecku odporúča, aby pokračovalo v spolupráci s agentúrou Frontex a začalo vypracúvať analýzu rizika, ktoré predstavujú rôzne krajiny ako zdroje neregulárnej migrácie smerom do Turecka.

- ***Zaoberať sa stimulačnými faktormi nelegálnych migračných tokov smerujúcich do krajiny a prijať opatrenia na zlepšenie kapacity vyšetrovať prípady organizovanej alebo uľahčenej nelegálnej migrácie;***

Táto požiadavka je **splnená čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku.**

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby vykonali nedávno prijaté reformy vízového a azylového systému, zrušili turecké pasy bez biometrických identifikačných znakov a posilnili kapacity ministerstva práce, pokiaľ ide o kontrolu a prevenciu vstupu neregulárnych migrantov na trh práce.

Aby Komisia mohla posúdiť pokrok v plnení tejto požiadavky, bude potrebné presvedčiť ju o tom, že turecké orgány presadzovania práva majú väčšiu schopnosť identifikovať a zadržať neregulárnych migrantov a sprostredkovateľov neregulárnej migrácie, ako aj vykonávať komplexnejšie vyšetrovanie umožňujúce odhaliť a rozložiť zločinecké siete, ktoré migrantov prevádzajú cez hranice.

- ***Účinne sa usilovať o uzavieranie a vykonávanie dohôd o readmisii s krajinami, ktoré sú zdrojmi závažných nelegálnych migračných tokov smerujúcich do Turecka alebo členských štátov EÚ;***

Turecké orgány uzavreli niekoľko dohôd o readmisii, ale len málo z nich s krajinami, ktoré sú významnými zdrojmi neregulárnej migrácie. V niektorých prípadoch príslušné orgány s takýmito krajinami o readmisnej dohode rokovali, alebo im rokovania navrhli, ale žiaľ nedosiahli želané výsledky, najmä preto, že niektoré dohody podpísané Tureckom následne neboli ratifikované. Turecko má s niektorými susedmi uzavreté dohody o spolupráci v oblasti riadenia hraníc, ktoré zahŕňajú ustanovenia o readmisii neregulárnych migrantov, ale tieto ustanovenia sa uplatňujú len zriedkavo. Vzhľadom na tieto skutočnosti Komisia dospela k záveru, že Turecko toto kritérium **splnilo iba čiastočne**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby vynaložili maximálne úsilie s cieľom zabezpečiť, aby:

- doposiaľ podpísané readmisné dohody nadobudli účinnosť;
- sa účinne uplatňovali ustanovenia o readmisii v dohodách o spolupráci v oblasti riadenia hraníc, ktoré uzavreli s niektorými susednými krajinami;
- sa dosiahol pokrok v rokovaniach a uzatváraní readmisných dohôd aspoň s niektorými krajinami, ktoré sú hlavnými zdrojmi neregulárnej migrácie do Turecka.

- ***Zabezpečiť dostatočné finančné a ľudské zdroje na účinné riadenie migrácie vrátane náležitých programov odbornej prípravy;***

Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **takmer splnené**.

Na dosiahnutie ďalšieho pokroku turecké orgány budú musieť:

- dokončiť vytvorenie a zriadenie generálneho riaditeľstva pre riadenie migrácie;
- ďalej vyčleňovať dostatočné zdroje pre generálne riaditeľstvo, aby si mohlo plniť svoje povinnosti.

- ***Zabezpečiť účinné vyhostenie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa na jeho území nelegálne zdržiavajú, z tohto územia;***

Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **takmer splnené**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby posilnili svoju schopnosť zistiť štátnu príslušnosť neregulárnych migrantov, ktorých zadržali, a tak zabrániť riziku, že sa niektorí z nich vyhnú vyhosteniu tým, že poskytnú nepravdivé informácie o svojom pôvode.

- ***Vytvoriť podmienky umožňujúce dobrovoľný návrat štátnych príslušníkov tretích krajín vyhostených zo svojej krajiny, ktorí sú ochotní využiť túto možnosť*;**

Berúc do úvahy ustanovenia zákona o cudzincoch a medzinárodnej ochrane a obmedzené pilotné programy asistovaného dobrovoľného návratu realizované v Turecku Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Na to, aby Komisia mohla zlepšiť svoje hodnotenie, potrebuje získať:

- informácie, ktoré jej umožnia overiť, ako sa skutočne uplatňujú nové ustanovenia zavedené v tureckých právnych predpisoch s cieľom umožniť dobrovoľný návrat neregulárnych migrantov;
- štatistické údaje týkajúce sa počtu dobrovoľných návratov, ktoré boli schválené a ktoré turecké orgány skutočne vykonali.

- ***Vytvoriť vhodnú infraštruktúru (vrátane detenčných centier) a posilniť zodpovedné orgány s cieľom zabezpečiť účinné vyhostenie štátnych príslušníkov tretích krajín z Turecka, ktorí sa na jeho území nelegálne zdržiavajú a/alebo ním nelegálne prechádzajú, a zároveň navrátilcom poskytovať všetku potrebnú právnu pomoc vrátane sociálnej a psychologickej pomoci, ako aj dôstojné a spravodlivé detenčné podmienky a postupy odsunu.***

Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

S cieľom dosiahnuť ďalší pokrok v plnení kritéria Komisia tureckým orgánom odporúča, aby pokračovali v práci na budovaní a zariaďovaní centier pre neregulárnych migrantov, ktoré im poskytujú dôstojné ubytovanie počas prebiehajúcich postupov readmisie a odsunu.

Komisia ďalej odporúča zlepšiť praktický prístup týchto osôb k právnej pomoci, sociálnej a psychologickej pomoci, ako aj k dôstojným a spravodlivým podmienkam postupov zadržiavania, najmä prostredníctvom spolupráce so špecializovanými organizáciami, vyčlenenia zodpovedajúcich finančných prostriedkov a nasadenia dobre odborne pripravených a motivovaných pracovníkov.

4. OBLASŤ 3: VEREJNÝ PORIADOK A BEZPEČNOSŤ

4.1. Všeobecné hodnotenie

Situácia v Turecku v tejto oblasti je rôznorodá a niekedy rozporuplná.

Orgány presadzovania práva majú dostatok zdrojov a sú aktívne. Zvyčajne zamestnávajú profesionálnych a angažovaných špecialistov a v boji proti zločinu vynakladajú obrovské úsilie, ktoré prináša početné a významné výsledky. Výsledky v rámci odhaľovania a rozkladania zločineckých organizácií pôsobiacich v krajine alebo napojených na nadnárodné siete však nesplnili očakávania.

Krajina má významné a dobre zavedené nástroje policajnej a justičnej spolupráce s medzinárodnými partnermi vrátane členských štátov a agentúr EÚ. Výsledky tejto spolupráce však nedosahujú úroveň, ktorú potrebuje Európska únia i Turecko. Problémy sú spôsobené rôznymi faktormi vrátane rozdielov medzi právnymi predpismi EÚ a Turecka, rôznymi dohodami, ku ktorým pristúpili, ako aj rozdielov v prístupe k niektorým otázkam.

V mnohých prípadoch turecí úradníci pripravili vláde na schválenie alebo podpísanie návrhy zákonov a dohôd, ktorých vykonávanie by prispelo k posilneniu spolupráce alebo lepšiemu využitiu potenciálu tureckých orgánov presadzovania práva, no tieto návrhy už niekoľko rokov zostávajú pozastavené z dôvodov, ktoré Komisia nepozná.

Zdá sa, že mnohé významné progresívne kroky je možné vykonať jednoducho a rýchlo za predpokladu, že na ich podporu bude existovať politická vôľa reformovať.

4.2. Podrobné pripomienky ku kritériám v oblasti verejného poriadku a bezpečnosti

4.2.1. Predchádzanie organizovanej trestnej činnosti, terorizmu a korupcii a boj proti nim

- ***Pokračovať vo vykonávaní svojej národnej stratégie a akčného plánu na boj proti organizovanej trestnej činnosti (najmä cezhraničných aspektov) a dokončiť ju a na tento účel zabezpečiť dostatočné ľudské a finančné zdroje;***

Turecko poskytuje značné finančné, technické a ľudské zdroje na boj proti organizovanej trestnej činnosti. Ako sa ukázalo okrem iného aj na základe správy o boji proti pašovaniu a organizovanej trestnej činnosti za rok 2013, ktorú vydala turecká polícia, orgány presadzovania práva dosahujú v tejto oblasti významné výsledky.

Komisii však stále chýbajú informácie o osobitných opatreniach prijatých tureckými orgánmi na realizáciu akčného plánu boja proti organizovanej trestnej činnosti, alebo o tom, ako takéto opatrenia a celková stratégia boja proti organizovanej trestnej činnosti môžu pomôcť účinne reagovať na hrozbu, ktorú predstavujú zločinecké organizácie pôsobiace v Turecku. Okrem toho sa nezdá, že by bola k dispozícii analýza štruktúry a spôsobu fungovania zločineckých organizácií pôsobiacich v Turecku. Komisia na základe toho dospela k záveru, že požiadavky tohto kritéria sú v súčasnosti **splnené iba čiastočne**.

Na to, aby Komisia mohla zlepšiť svoje hodnotenie, budú musieť turecké orgány poskytnúť:

- informácie o konkrétnych opatreniach skutočne prijatých s cieľom realizovať akčný plán;
- informácie, ktoré Komisii umožnia pochopiť charakter a veľkosť zločineckých organizácií v Turecku, so zameraním na tie, ktoré pôsobia na vnútroštátnej alebo nadnárodnej úrovni, s uvedením ich typických geografických a ekonomických oblastí činnosti a vysvetlenie prístupu, ktorý turecké orgány pripravujú na rozloženie týchto zločineckých organizácií a boj proti ich činnostiam.

- ***Podpísať a ratifikovať Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ako aj prijať a účinne vykonávať právne predpisy vrátane ustanovení zosúladených s normami stanovenými v uvedenom dohovore a v acquis EÚ, ktoré sa týkajú predchádzania obchodovania s ľuďmi, stíhania obchodníkov a ochrany a pomoci poskytovanej obetiam;***

Turecký trestný zákonník a zákon o cudzincoch a medzinárodnej ochrane zahŕňajú ustanovenia umožňujúce stíhanie obchodníkov s ľuďmi a pomoc obetiam obchodovania s ľuďmi. Avšak doteraz ešte nebol vytvorený komplexný právny rámec v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi a príslušný dohovor Rady Európy bol podpísaný, ale zatiaľ ešte nebol ratifikovaný.

Vzhľadom na tieto skutočnosti Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená iba čiastočne**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby:

- ratifikovali Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi a
- prijali zákon na komplexné riešenie obchodovania s ľuďmi v súlade s normami stanovenými v dohovore a v *acquis* Európskej únie.

- ***Vytvoriť vhodnú infraštruktúru a dostatočné ľudské zdroje a finančné prostriedky na zabezpečenie riadneho prijímania obetí obchodovania s ľuďmi, ako aj ochrany ich práv a dôstojnosti, a na podporu ich opätovnej sociálnej a profesijnej integrácie;***

Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **čiastočne splnené** vďaka práci, ktorá sa už v Turecku vykonala v rámci poskytovania podpory obetiam obchodovania s ľuďmi.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby:

- zvýšili podporu, ktorú poskytujú, s cieľom zvládnuť počet zachránených obetí, najmä prostredníctvom otvorenia a prevádzky ďalších útulkov;
- vypracovali programy na podporu obetí pri opätovnom začlenení do spoločnosti v sociálnej aj profesionálnej oblasti a
- zabezpečili, aby zamestnanci, ktorí pracujú s obeťami obchodovania s ľuďmi, absolvovali primeranú odbornú prípravu.

- ***Ratifikovať Dohovor Rady Európy o praní špinavých peňazí, vyhľadávaní, zaistení a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti a o financovaní terorizmu (CETS č. 198),***

transponovať jeho ustanovenia do svojich vnútroštátnych právnych predpisov a prijať a účinne uzákoniť právne predpisy umožňujúce splniť požiadavky uvedeného dohovoru, ako aj odporúčania Finančnej akčnej skupiny (FATF) týkajúce sa vytvorenia systému pre zmrazenie aktív a definície financovania terorizmu;

Hoci Turecko zatiaľ neratifikovalo príslušný dohovor, vytvorilo vnútroštátne právne predpisy a administratívne kapacity na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Komisia na základe toho dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby:

- ratifikovali a začali vykonávať dohovor;
- zrevidovali vnútroštátne právne predpisy s cieľom zabezpečiť úplný súlad s ustanoveniami dohovoru;
- vytvorili systém centralizácie štatistických údajov o konfiškácii príjmov z trestnej činnosti a
- v plnej miere vykonávali odporúčania Finančnej akčnej skupiny.

Tureckým orgánom sa ďalej odporúča, aby zvážili zriadenie úradu pre vyhľadávanie majetku na konfiškáciu a vymáhanie príjmov z trestnej činnosti.

- ***Ratifikovať Dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite a prijať právne predpisy a vykonávať opatrenia umožňujúce uzákoniť uvedený dohovor;***

Vzhľadom na nedávnu ratifikáciu dohovoru Tureckom, ktorý turecké orgány ešte nezačali vykonávať, a na značné spôsobilosti, ktoré si vyvinuli orgány presadzovania práva v rámci boja proti počítačovej kriminalite, Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Komisia odporúča, aby turecké orgány začali dohovor vykonávať a uskutočnili revíziu vnútroštátnych právnych predpisov tak, aby boli plne v súlade s ustanoveniami dohovoru, so zameraním najmä na články 9, 16, 17 a 18 dohovoru.

- ***Naďalej vykonávať národnú stratégiu a akčný plán na boj proti drogám a drogovej závislosti a rozvíjať spoluprácu s Európskym monitorovacím centrom pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA);***

Zdá sa, že turecké orgány sa veľmi angažujú v boji proti nezákonnému obchodovaniu s drogami. Okrem toho spolupracujú s EMCDDA a uskutočňujú stratégiu a akčný plán.

Turecká správa o stave drogovej problematiky za rok 2013 uverejnená tureckým ministerstvom vnútra dosť komplexne informuje o javoch obchodovania s drogami a drogovej závislosti v Turecku, ako aj o opatreniach, ktoré turecké orgány vypracovali na boj proti týmto javom. Turecké orgány však neposkytli podrobnejšie informácie o konkrétnych opatreniach prijatých s cieľom realizovať akčný plán.

Dohodu o spolupráci s EMCDDA Turecko ratifikovalo 29. júna 2012, ale oficiálny dokument turecké orgány doteraz neodovzdali, čo bráni nadobudnutiu platnosti dohody v Turecku.

Vzhľadom na tieto skutočnosti Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Na to, aby Komisia mohla zlepšiť svoje hodnotenie, bude potrebné predložiť jej podrobné informácie o opatreniach, ktoré turecké orgány prijali s cieľom účinne uskutočňovať súčasný akčný plán proti drogám a drogovej závislosti.

Komisia zároveň tureckým orgánom odporúča, aby naďalej zlepšovali (už teraz vysokú) kvalitu ich výročných správ a umožnili nadobudnutie platnosti dohody o spolupráci s EMCDDA odovzdaním oficiálneho ratifikačného dokumentu.

- ***Naďalej vykonávať národnú stratégiu a akčný plán na boj proti korupcii a odporúčania Skupiny štátov proti korupcii (GRECO, kolá hodnotenia I, II a III);***

Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené iba čiastočne**, pretože z obmedzených informácií získaných od tureckých orgánov vyplýva, že iba niektoré z odporúčaní GRECO boli následne primerane vykonané, a takisto len niektoré z opatrení uvedených v akčnom pláne na boj proti korupcii.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby:

- vykonali všetky odporúčania GRECO;
- dokončili implementáciu akčného plánu proti korupcii;
- poskytli podrobné informácie o opatreniach, ktoré boli prijaté na vykonanie týchto dvoch odporúčaní.

V súvislosti s uplynutím platnosti súčasnej stratégie a akčného plánu boja proti korupcii v roku 2014 Komisia tureckým orgánom zároveň odporúča, aby prijali a začali realizovať novú stratégiu a nový akčný plán.

Tieto dokumenty by mali vychádzať z dôkladnej analýzy prevencie a boja proti korupcii a mali by zahŕňať:

- prísne lehoty na vykonanie plánovaných opatrení;
- rozpočtové prostriedky;
- inštitúcie a osoby zodpovedné za vykonávanie opatrení a
- ukazovatele úspešnosti.

Súčasťou procesu vypracovania a monitorovania týchto dokumentov by mala byť občianska spoločnosť a celkové monitorovanie a podávanie správ o realizácii akčného plánu by sa malo zveriť verejnému orgánu alebo pracovnej skupine oprávnenej konať s potrebným stupňom nezávislosti.

4.2.2. Justičná spolupráca

- ***Vykonávať a dodržiavať medzinárodné dohovory o justičnej spolupráci v trestných veciach (najmä Dohovor Rady Európy o vydávaní (č. 24 z roku 1957 vrátane doposiaľ nevykonávaných dodatkových protokolov z rokov 1957, 2010 a 2012), Dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach (č. 30 z roku 1959 vrátane***

doposiaľ nevykonávaného dodatkového protokolu z roku 2001) a Dohovor o odovzdávaní odsúdených osôb (č. 112 z roku 1983 vrátane doposiaľ nevykonávaného dodatkového protokolu z roku 1997);

Turecko je už zmluvnou stranou viacerých dohovorov a protokolov uvedených v tomto kritériu, vykonáva ich a má v úmysle podpísať aj ďalšie. Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby podpísali, ratifikovali a začali vykonávať tri protokoly k Dohovoru o extradícii, protokol k Dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach a protokol k Dohovoru o odovzdávaní odsúdených osôb, ktorých zmluvnou stranou Turecko ešte nie je.

- ***Prijať opatrenia zamerané na zlepšenie účinnosti justičnej spolupráce v trestných veciach, ktorú sudcovia a prokurátori vykonávajú s členskými štátmi EÚ a krajinami v regióne;***

Turecké orgány a odborníci pracujú na príprave jednotného komplexného právneho aktu, v ktorom sa jasne a jednoducho stanovia postupy, ktoré majú dodržiavať turecké orgány, aby pri vyžiadaní a poskytovaní medzinárodnej justičnej spolupráce v trestných veciach postupovali čo najefektívnejším a najúčinnejším spôsobom. Takýto zákon však doteraz ešte nebol prijatý.

Vzhľadom na tieto skutočnosti Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Na dosiahnutie pokroku v plnení tohto kritéria Komisia tureckým orgánom odporúča, aby zvážili prijatie takéhoto komplexného právneho aktu.

Komisia navyše Turecku odporúča, aby naďalej zavádzalo príslušné administratívne, technické a právne opatrenia vrátane odbornej prípravy, s cieľom zabezpečiť, aby turecké orgány mohli rýchlejšie reagovať na žiadosti o právnu pomoc v trestných veciach.

- ***Nadviazať pracovné vzťahy s EUROJUST-om;***

Turecké orgány dobre využívajú každú príležitosť na rozvoj vzťahov, ktorú im ponúka Eurojust. Schopnosť Turecka rozvíjať plnohodnotnú spoluprácu s Eurojustom je však štrukturálne obmedzená chýbajúcimi vnútroštátnych právnymi predpismi o ochrane údajov, ktoré by boli v súlade s *acquis* EÚ. Preto si Eurojust s tureckými orgánmi nemôže vymieňať osobné a dôverné informácie týkajúce sa konkrétnych súdnych prípadov.

Vzhľadom na tieto skutočnosti Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená iba čiastočne**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby prijali a začali vykonávať vnútroštátne právne predpisy o ochrane údajov v súlade s *acquis* EÚ.

Zatiaľ im Komisia odporúča, aby poskytli informácie o opatreniach, ktoré plánujú vykonať s cieľom rozvíjať pracovné vzťahy s Eurojustom.

- ***Pokračovať vo vykonávaní haagskeho Dohovoru o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí z roku 1980 a pristúpiť k haagskemu Dohovoru***

o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z roku 1996, ako aj k haagskemu Dohovoru o medzinárodnom vymáhaní výživného na dieťa a iných foriem výživného z roku 2007;

Turecko vykonáva Haagsky dohovor z roku 1980, aj keď rozhodnutia v rámci konaní často meškajú. Nie je zmluvnou stranou dohovorov z rokov 1996 a 2007, hoci je zmluvnou stranou iných dohovorov, ktoré sa iným spôsobom týkajú podobných záležitostí. Vzhľadom na túto situáciu Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená iba čiastočne**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby:

- pristúpili k Haagskym dohovorom z rokov 1996 a 2007;
- prijali účinné opatrenia na zabezpečenie prijateľného skrátenia meškania rozsudkov v konaniach vyplývajúceho z Haagskeho dohovoru z roku 1980.

Pokiaľ ide o tento posledný bod, tureckým orgánom sa odporúča, aby venovali osobitnú pozornosť reforme postupu, prostredníctvom ktorého sa Haagsky dohovor v súčasnosti vykonáva, aby zabezpečili rýchlejší začiatok a kratšie trvanie súdnych konaní (najmä pokiaľ ide o odvolania) a aby tieto konania prebiehali na špecializovaných súdoch.

Tureckým orgánom sa ďalej odporúča, aby venovali náležitú pozornosť vymenovaniu sudcu za kontaktnú osobu v Medzinárodnej sieti haagskych sudcov s cieľom uľahčiť spoluprácu v záležitostiach, na ktoré sa vzťahujú Haagske dohovory.

- ***Zabezpečovať účinnú justičnú spoluprácu v trestných veciach so všetkými členskými štátmi EÚ, a to aj v otázkach vydávania, okrem iného prostredníctvom podpory priamych kontaktov s ústrednými orgánmi.***

Schopnosť Turecka ponúkať členským štátom EÚ plnú spoluprácu v otázkach vydávania je obmedzená v prvom rade niektorými štrukturálnymi obmedzeniami, a najmä jeho ústavným rozhodnutím neumožniť vydávanie svojich občanov. Podobne, ani občania EÚ nemôžu byť vydaní do Turecka. V rámci týchto obmedzení a so zreteľom na zásadu reciprocity a platných medzinárodných dohovorov sú však turecké orgány v zásade ochotné spolupracovať s členskými štátmi EÚ na vydávaní cudzích štátnych príslušníkov. V tureckom právnom poriadku existujú aj ustanovenia, ktoré Turecku umožňujú začať vnútroštátne trestné stíhanie alebo vykonať zahraničné rozsudky proti tureckým občanom, ktorí utiekli na územie Turecka po spáchaní trestného činu v zahraničí.

Ďalšie obmedzenie schopnosti Turecka spolupracovať s členskými štátmi EÚ v trestných veciach spočíva v zaznamenanej zdržanlivosti tureckých orgánov, pokiaľ ide o kladné vybavenie žiadostí o justičnú spoluprácu predložených niektorými členskými štátmi EÚ, ktorých súdne orgány v minulosti odmietli turecké žiadosti o justičnú spoluprácu. Turecké orgány uplatňujú tento prístup aj v prípadoch, v ktorých zamietnutie zo strany členského štátu spôsobili technické dôvody, najmä existujúce rozdiely v právnych predpisoch a zárukách medzi členským štátom EÚ a Tureckom v súvislosti s konkrétnym trestným činom, ktorého sa žiadosť týkala. Napriek tomuto výraznému obmedzeniu turecké orgány poskytujú efektívnu spoluprácu v trestných veciach väčšine členských štátov EÚ, aj keď rozsah a účinnosť spolupráce, ktorú ponúkajú, sa môžu výrazne líšiť.

Vzhľadom na tieto skutočnosti Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené čiastočne**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby:

- zaujali kooperatívny postoj voči orgánom v členských štátoch, ktoré ich oslovujú v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach, budovali dobrú úroveň vzájomnej výmeny informácií o príslušných platných právnych predpisoch a postupoch, a aby upustili od prísneho uplatňovania zásady reciprocity;
- pokračovali v reforme tureckého systému trestného súdnictva a právnych predpisov s cieľom zabezpečiť ďalšiu harmonizáciu s normami EÚ a európskymi normami a zároveň zachovať nezávislosť súdnictva a posilniť procesné záruky;
- pomáhali orgánom v členských štátoch pri identifikácii a uplatňovaní postupov podľa tureckých právnych predpisov, čo by umožnilo stíhanie v prípade trestných činov spáchaných na území EÚ tureckými štátnymi príslušníkmi, ktorí následne ušli do Turecka;
- ponúkali justičnú spoluprácu v trestných veciach všetkým členským štátom EÚ bez rozdielu vrátane orgánov Cyperskej republiky.

4.2.3. Spolupráca v oblasti presadzovania práva

- ***Prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie účinnej a efektívnej spolupráce v oblasti presadzovania práva medzi príslušnými vnútroštátnymi orgánmi – najmä pohraničnou strážou, políciou a úradníkmi colných orgánov prostredníctvom spolupráce medzi jednotlivými agentúrami v plnom rozsahu v oblasti výmeny informácií a spravodajských informácií, ako aj spolupráce s justičnými orgánmi;***

Turecké orgány presadzovania práva v bežnej praxi neposkytujú výmenu svojich zdrojov a pracovných nástrojov, ani prístup k vlastným databázam a spravodajským informáciám. Vytvorili si však mechanizmy koordinácie a výmeny informácií, so súdnictvom majú spoločný prístup ku všetkým príslušným súdnym konaniam prostredníctvom databázového systému UYAP a policajné a colné orgány zlepšili svoju spoluprácu prostredníctvom protokolu umožňujúceho výmenu údajov. Komisia na základe toho dospela k záveru, že toto kritérium je **takmer splnené**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby pokračovali v rozvíjaní spolupráce medzi orgánmi presadzovania práva a inými príslušnými verejnými orgánmi, najmä s cieľom zlepšiť ich schopnosť vypracovať spoločné hodnotenia hrozieb, vykonávať spoločné operácie a čoraz viac vzájomne využívať zručnosti jednotlivých orgánov pri začatí a vedení vyšetrovaní.

- ***Posilniť regionálnu spoluprácu orgánov presadzovania práva a vykonávať dvojstranné a viacstranné dohody o operačnej spolupráci, a to aj prostredníctvom včasnej výmeny relevantných informácií s orgánmi presadzovania práva členských štátov EÚ;***

Vzhľadom na zapojenie Turecka do rôznych medzinárodných organizácií v oblasti policajných záležitostí, najmä Interpolu, a skutočnosť, že Turecko uzavrelo bezpečnostné dohody s väčšinou členských štátov EÚ, Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **takmer splnená**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby okrem iného aj v záležitostiach Interpolu ponúkali policajnú spoluprácu orgánom všetkých členských štátov EÚ vrátane Cyperskej republiky.

- ***Zlepšiť operačnú a osobitnú vyšetrovaciu kvalitu a kapacitu orgánov presadzovania práva s cieľom účinnejšie riešiť závažnú, ako aj cezhraničnú trestnú činnosť vrátane podvodov s dokladmi totožnosti a cestovnými dokladmi;***

Zdá sa, že turecké orgány presadzovania práva sú dobre vybavené kapacitami uvedenými v tomto kritériu. Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené**.

- ***Účinne spolupracovať s Európskym úradom pre boj proti podvodom a Europolom v oblasti boja proti falšovaniu eura;***

Turecké orgány účinne a pravidelne spolupracujú s príslušnými inštitúciami EÚ a členských štátov EÚ v oblasti ochrany eura proti falšovaniu; Komisia dospela k záveru, že toto kritérium je **splnené.**

- ***Posilňovať kapacity tureckej Rady pre vyšetrovanie finančných trestných činov (MASAK) a rozvíjať jej spoluprácu s inými finančnými spravodajskými jednotkami v rámci členských štátov EÚ;***

MASAK je pomerne nová inštitúcia, ale vzhľadom na významný rozsah jej činnosti a spolupráce, ktorú už dokázala rozvinúť s finančnými spravodajskými jednotkami členských štátov EÚ, Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená čiastočne, ale s dobrými vyhliadkami ďalšieho pokroku**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby vykonali určité dodatočné opatrenia na ďalšie budovanie kapacít inštitúcie MASAK a aby pripravili pracovné nástroje, ktoré jej umožnia zvýšiť kvalitu, kvantitu a rozsah vyšetrovaní, najmä prostredníctvom:

- zlepšenia schopnosti inštitúcie MASAK v oblasti zberu, spracovania a analýzy údajov o podozrivých transakciách s cieľom viesť účinnejšie a úspešnejšie vyšetrovanie;
- zberu a tvorby štatistických údajov o počte podozrivých transakcií, ktoré vedú k stíhaniu vo veciach prania špinavých peňazí a o počte dosiahnutých odsúdení;
- uskutočnenia vnútorného preskúmania zdrojov v súvislosti s primeranosťou systémov, personálnym obsadením a úrovňou zdrojov inštitúcie MASAK;
- vypracovania vnútroštátneho posúdenia rizika s cieľom zistiť metódy prania špinavých peňazí v Turecku, odhaliť vysoko rizikové finančné produkty a podniky a spolupracovať s regulovanými sektormi na minimalizovaní týchto hrozieb. Toto posúdenie rizika by sa mohlo využiť na vypracovanie nového tureckého akčného plánu boja proti praniu špinavých peňazí (AML);
- analýzy zavedených postupov dohľadu v rámci boja proti praniu špinavých peňazí a proti financovaniu terorizmu (CFT) s cieľom zabezpečiť súlad a zosúladenie s postupmi členských štátov EÚ;
- vytvorenia systému na hodnotenie schopností pracovníkov zodpovedných za dodržiavanie predpisov v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a
- organizovania spoločnej odbornej prípravy s tureckými orgánmi presadzovania práva v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

- ***Naďalej vykonávať strategickú dohodu s Europolom;***

Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **takmer splnená.**

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby pokračovali v práci na rozvoji všetkých foriem spolupráce, ktoré sú možné v rámci strategickej dohody.

- ***Uzavrieť s Europolom operačnú dohodu o spolupráci a v plnom rozsahu a účinne ju vykonávať.***

Táto požiadavka **nie je splnená**.

Na dosiahnutie pokroku smerom k podpísaniu operačnej dohody o spolupráci s Europolom Komisia tureckým orgánom odporúča, aby prijali a začali vykonávať vnútroštátne právne predpisy o ochrane údajov v súlade s *acquis* EÚ.

4.2.4 Ochrana údajov

- ***Podpísať, ratifikovať a vykonávať relevantné medzinárodné dohovory, najmä Dohovor Rady Európy o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov z roku 1981 a jeho dodatkový protokol č. 181;***

Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka **nie je splnená**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby ratifikovali a vykonali dohovor a jeho dodatkový protokol.

- ***Prijať a vykonávať právne predpisy týkajúce sa ochrany osobných údajov v súlade s normami EÚ, najmä pokiaľ ide o nezávislosť orgánov zodpovedných za zabezpečenie ochrany osobných údajov.***

Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka **nie je splnená**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby prijali a začali vykonávať vnútroštátne právne predpisy o ochrane údajov v súlade s *acquis* EÚ.

5. OBLASŤ 4: ZÁKLADNÉ PRÁVA

5.1. Všeobecné hodnotenie

V rozsahu relevantnom pre posúdenie pokroku smerom k liberalizácii vízového režimu je možné skonštatovať, že Turecko dosiahlo značný pokrok a vykonalo významné kroky v tematických oblastiach, na ktoré sa vzťahujú kritériá v rámci tejto oblasti. Vo viacerých prípadoch už prebiehajú reformy a zavádzajú sa nové prístupy. Komisia Turecku odporúča pokračovať v nich.

5.2. Podrobné pripomienky ku kritériám v oblasti základných práv

5.2.1. Sloboda pohybu občanov

- ***Zabezpečiť, aby sloboda pohybu občanov Turecka nepodliehala neopodstatneným obmedzeniam, ani žiadnym opatreniam diskriminačného charakteru založeným na akomkoľvek základe, akým je napríklad pohlavie, rasa, farba pleti, etnický alebo sociálny pôvod, genetické črty, jazyk, náboženstvo alebo viera, politický alebo akýkoľvek iný názor, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, pôvod, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálna orientácia. V prípade potreby vykonať v plnom rozsahu súvisiace vyšetrovania.***

Keďže sloboda pohybu je v Turecku vo všeobecnosti zaručená a v praxi sa neprejavujú žiadne vážne prekážky tejto slobody, Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená**.

5.2.2. Podmienky a postupy týkajúce sa vydávania dokladov totožnosti

- ***Poskytovať informácie o podmienkach a okolnostiach týkajúcich sa nadobudnutia tureckého občianstva;***

Turecko poskytlo primerané informácie o podmienkach získania tureckého občianstva. Komisia preto dospela k záveru, že Turecko **splnilo** túto požiadavku.

- ***Poskytovať informácie o podmienkach týkajúcich sa zmeny osobných údajov;***

Turecko poskytlo primerané informácie o podmienkach zmeny osobných údajov. Komisia preto dospela k záveru, že Turecko **splnilo** túto požiadavku.

- ***Zabezpečiť plný a účinný prístup k cestovným dokladom a dokladom totožnosti pre všetkých občanov vrátane žien, detí, osôb so zdravotným postihnutím, osôb patriacich k menšinám, osôb vysídlených v rámci krajiny a iných zraniteľných skupín;***

Turecké právne predpisy stanovujú prístup k cestovným dokladom a dokladom totožnosti pre

všetkých občanov. Komisia preto dospela k záveru, že Turecko **splnilo** túto požiadavku.

- ***Zabezpečiť plný a účinný prístup k dokladom totožnosti pre utečencov a osoby bez štátnej príslušnosti s pobytom v Turecku;***

Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **takmer splnená**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby pokračovali v práci na zabezpečení včasnej registrácie a prístupu k riadnym dokladom totožnosti pre všetkých žiadateľov a osoby pod medzinárodnou ochranou, ktoré sa nachádzajú v krajine.

- ***Poskytovať dostupné informácie o požiadavkách týkajúcich sa registrácie cudzincom, ktorí sa chcú získať pobyt v Turecku, a zabezpečiť rovnaké a transparentné vykonávanie príslušných právnych predpisov.***

Vzhľadom na ustanovenia nového zákona o cudzincoch a medzinárodnej ochrane Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená**.

5.2.3. Práva občanov a rešpektovanie a ochrana menšín

- ***Vytvoriť a vykonávať politiky zamerané na účinné riešenie problému sociálneho vylúčenia, marginalizácie a diskriminácie Rómov, pokiaľ ide o prístup k vzdelávaniu a zdravotnej starostlivosti, ako aj ich ťažkosti s prístupom k dokladom totožnosti, bývaniu a zamestnaniu a s účasťou na verejnom živote;***

Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená iba čiastočne**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby:

- prijali komplexnú stratégiu a akčný plán na zlepšenie situácie Rómov v Turecku, inšpirované ustanoveniami rámca EÚ z roku 2011 pre vnútroštátne stratégie integrácie Rómov a so zapojením rómskych organizácií občianskej spoločnosti do realizácie a monitorovania tejto stratégie;
- príslušnému odboru štátnej správy poskytli primerané zdroje na efektívnu koordináciu realizácie stratégie a akčného plánu;
- zlepšili zber kvalitatívnych a kvantitatívnych údajov o integrácii Rómov a pokroku, ktorý sa dosiahol prostredníctvom realizácie tejto komplexnej stratégie a akčného plánu na zlepšenie situácie Rómov;
- zabezpečili v rámci plánovaných opatrení v oblasti bývania pre Rómov, aby opatrenia v oblasti bývania boli sprevádzané integrovanými programami sociálneho začlenenia a
- prijali právne predpisy na boj proti diskriminácii, inšpirované *acquis* EÚ v oblasti rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod.

- ***Ratifikovať dodatkové protokoly č. 4 a 7 k Európskemu dohovoru o ľudských právach (EDĽP);***

Keďže Turecko podpísalo, ale neratifikovalo protokoly č. 4 a 7 k dohovoru, Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená čiastočne**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby ratifikovali a vykonali tieto dva protokoly.

Turecko by zároveň mohlo uskutočniť štúdiu s cieľom skontrolovať súlad svojich vnútroštátnych právnych predpisov s ustanoveniami uvedených protokolov. Ak sa v rámci štúdie odhalia podstatné nedostatky, Komisia Turecku odporúča, aby prijalo vhodné opatrenia.

- ***Zrevidovať – v súlade s EDĽP a judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, s acquis EÚ a postupmi členských štátov EÚ – právny rámec, pokiaľ ide o organizovanú trestnú činnosť a terorizmus, ako aj jeho výklad zo strany súdov, bezpečnostných síl a orgánov presadzovania práva, s cieľom zabezpečiť právo na slobodu a bezpečnosť, právo na spravodlivý súdny proces a slobodu prejavu, zhromažďovania a združovania v praxi.***

Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená iba čiastočne**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby:

- pokračovali vo vykonávaní akčného plánu pre prevenciu porušovania EDĽP a v zabezpečovaní potrebných ľudských a finančných zdrojov, aby sa zaručilo jeho vykonávanie a monitorovanie;
- pokračovali v konštruktívnom angažovaní sa v skupine prípadov „Incal“ s cieľom zabezpečiť, aby Výbor ministrov nakoniec ukončil svoj dohľad nad touto skupinou prípadov;
- prijali opatrenia s cieľom zabezpečiť efektívne uplatňovanie práv jednotlivcov obrátiť sa na ústavný súd a posilniť postavenie ombudsmana a vnútroštátnych inštitúcií na ochranu ľudských práv;
- pokračovali v skúmaní a zmenách právnych predpisov v oblasti boja proti terorizmu, inšpirujúc sa normami EÚ a v spolupráci so zástupcami organizácií občianskej spoločnosti;
- vykonali všetky potrebné opatrenia, ktorými zabezpečia, aby príslušníci orgánov presadzovania práva, sudcovia a prokurátori vykladali súčasné právne predpisy konzistentne a zohľadňovali pritom ustanovenia EDĽP a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, pričom tieto opatrenia môžu okrem iného zahŕňať zvyšovanie informovanosti, odbornú prípravu a vytvorenie nezávislého a nestranného orgánu pre vyšetrovanie deliktov polície.

6. OBLASŤ 5: READMISIA NEREGULÁRNYCH MIGRANTOV

6.1. Všeobecné hodnotenie

Vykonávanie v tejto oblasti si vyžaduje ďalšie značné úsilie. Niektoré pozitívne iniciatívy, ktoré už Turecko vykonalo, si zaslúžia uznanie, najmä ratifikácia dohody o readmisii medzi EÚ a Tureckom a vytvorenie novej administratívnej štruktúry zodpovednej za riadenie procesu readmisie.

Dohoda však nadobudla platnosť nedávno, 1. októbra 2014, preto ešte nie sú k dispozícii výsledky jej vykonávania. Okrem toho, kľúčové ustanovenie dohody týkajúce sa readmisie migrantov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín, sa začne uplatňovať až tri roky po tomto dátume, a preto dovtedy nebude možné komplexne posúdiť vykonávanie tejto oblasti požiadaviek. Ďalšiu kľúčovú požiadavku v tejto oblasti týkajúcu sa úplného vykonávania existujúcich readmisných záväzkov s jednotlivými členskými štátmi EÚ je v súčasnosti možné posúdiť, ale plnenie tejto požiadavky žiaľ nie je uspokojivé.

6.2. Podrobné pripomienky ku kritériám v oblasti readmisie

- ***V plnom rozsahu a účinne vykonávať existujúce povinnosti, ktoré sa týkajú readmisie, vo vzťahu k členským štátom;***

Pre nízku úroveň akceptovania žiadostí o readmisiu odoslaných Gréckom zo strany tureckých orgánov a pre skutočnosť, že turecké orgány v roku 2013 jednostranne rozhodli o ukončení spolupráce s Bulharskom v záležitostiach readmisie (ktorú dovtedy rozvíjali), Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka **nie je splnená**.

Komisia Turecku odporúča, aby si plnilo všetky readmisné záväzky voči členským štátom a udržiavalo v tejto oblasti činnosti dobrú úroveň spolupráce.

- ***Ratifikovať dohodu o readmisii medzi EÚ a Tureckom parafovanú 21. júna 2012;***

Keďže dohodu o readmisii Turecko ratifikovalo, Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená**.

- ***V plnom rozsahu a účinne vykonávať všetky ustanovenia dohody o readmisii medzi EÚ a Tureckom, a to takým spôsobom, aby sa zabezpečili dobré výsledky, pokiaľ ide o riadne fungovanie postupov týkajúcich sa readmisie vo vzťahu k všetkým členským štátom;***

Keďže dohoda o readmisii s EÚ nadobudla platnosť len 1. októbra 2014 a niektoré kľúčové ustanovenia dohody začnú platiť až tri roky po tomto dátume, Komisia dospela k záveru, že toto kritérium **nie je splnené**.

- ***Vytvoriť a uplatňovať – v duchu spolupráce – vnútorné postupy, ktorými sa umožní rýchla a účinná identifikácia a návrat tureckých občanov, štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti, ktoré nespĺňajú, alebo prestali spĺňať***

podmienky na vstup na územie jedného z členských štátov, na zdržiavanie sa alebo pobyt na tomto území, a ktorými sa umožní jednoduchší tranzit osôb, ktoré sa majú vrátiť do krajiny určenia;

Turecko má interné postupy na návrat neregulárnych migrantov, ktoré sa zvyčajne hladko vykonávajú, pokiaľ ide o tureckých občanov. Nie sú k dispozícii žiadne dôkazy o postupoch, ktorými by sa zabezpečila realizácia readmisie neregulárnych migrantov v požadovaných lehotách, najmä pokiaľ ide o migrantov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín. Komisia preto dospela k záveru, že táto požiadavka je **splnená iba čiastočne**.

Komisia tureckým orgánom odporúča, aby vypracovali vnútorné postupy uvedené v tejto požiadavke, vrátane takých, ktorými zabezpečia hladké vykonávanie zrýchlených konaní na hraniciach a poskytovanie informácií Komisii o dosiahnutom pokroku.

Turecké orgány by mali dokončiť nábor a odbornú prípravu pracovníkov v rámci generálneho riaditeľstva pre riadenie migrácie, ktoré teraz vedie operácie týkajúce sa readmisie a návratu štátnych príslušníkov tretích krajín. Orgány by mali takisto jasne vymedziť povinnosti generálneho riaditeľstva a spôsob, akým bude spolupracovať s príslušnými pracovníkmi iných orgánov presadzovania práva a pohraničných orgánov, ktorí vedú konania s neregulárnymi migrantmi.

- ***Posilňovať kapacitu príslušného orgánu spracovávať žiadosti o readmisiu v lehote určenej v dohode o readmisii a znižovať počet nevybavených žiadostí o readmisiu vrátane tých, ktoré sa týkajú štátnych príslušníkov tretích krajín;***

Vykonávanie dohody o readmisii medzi EÚ a Tureckom sa začalo len nedávno. Okrem toho sa táto dohoda bude prvé tri roky po nadobudnutí platnosti vykonávať iba čiastočne z dôvodu neuplatniteľnosti niektorých jej ustanovení. Z týchto dôvodov nie je ešte možné posúdiť, ako dôsledne sa dodržiavajú lehoty na spracovanie žiadostí o readmisiu stanovené podľa tejto dohody, a preto Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka **nie je splnená**.

- ***Zabezpečiť, aby sa žiadosti o readmisiu spracúvali v súlade s požiadavkami ochrany údajov na vnútroštátnej úrovni, ako aj úrovni EÚ;***

Keďže Turecko doteraz neprijalo právne predpisy o ochrane údajov v súlade s normami EÚ, táto požiadavka **nie je splnená**.

- ***Včas zostavovať podrobné štatistiky o readmisii a vymieňať si ich s príslušnými orgánmi členských štátov a s Európskou komisiou;***

Keďže vykonávanie dohody o readmisii medzi EÚ a Tureckom sa ešte nezačalo, zatiaľ nie je možné posúdiť, ako sa zostavujú a vymieňajú štatistiky o readmisii, a preto Komisia dospela k záveru, že táto požiadavka **nie je splnená**.

7. ŠTATISTIKA

7.1. Všeobecné hodnotenie

Štatistické ukazovatele plánu vybrané na monitorovanie zmien rizikového profilu Turecka naznačujú mierne pozitívny trend s dvomi výnimkami. Jednou výnimkou je spolupráca v oblasti readmisie, ktorá je aj naďalej nedostatočná. Druhou výnimkou je rastúci počet ľudí prichádzajúcich do Európskej únie z Turecka, pri ktorých boli odhalené falošné a podvodné cestovné doklady.

7.2. Podrobné pripomienky k štatistike

- ***Miera zamietnutia žiadostí žiadateľov z Turecka;***

Miera zamietnutia žiadosti o víza v Turecku sa mierne, ale neustále znižuje.

- V roku 2010 bolo zamietnutých 6,73 % žiadostí o krátkodobé víza (typ C) (mierne nad priemernou mierou zamietnutia žiadostí veľvyslanectvami členských štátov EÚ na celom svete, ktorá bola 5,79 %).
- V roku 2011 bolo zamietnutých 5,04 % žiadostí o krátkodobé víza (typ C) (mierne pod priemernou mierou zamietnutia žiadostí veľvyslanectvami členských štátov EÚ na celom svete, ktorá bola 5,5 %).
- V roku 2012 bolo zamietnutých 4,51 % žiadostí o krátkodobé víza (typ C) (mierne pod priemernou mierou zamietnutia žiadostí veľvyslanectvami členských štátov EÚ na celom svete, ktorá bola 4,77 %).
- V roku 2013 bolo podaných 780 846 žiadostí o krátkodobé víza (typ C) a zamietnutých bolo 36 901; týmto údajom zodpovedá miera zamietnutia žiadostí 4,7 % (mierne pod priemernou mierou zamietnutia žiadostí veľvyslanectvami členských štátov EÚ na celom svete, ktorá bola 4,8 %).

Zatiaľ čo miera zamietnutých žiadostí o víza klesala, počet žiadostí o schengenské víza v Turecku naďalej rástol (od roku 2009 do roku 2013 o 61 %) a v roku 2013 bolo vydaných 780 846 krátkodobých víz (typ C).

- ***Miera odoprenia vstupu tureckým občanom do spoločného schengenského priestoru;***

Počet tureckých občanov, ktorým bol odoprený vstup do schengenského priestoru sa znížil z 1 889 v roku 2011 na 1 763 v roku 2012 a 1 715 v roku 2013.

- ***Počet tureckých občanov, o ktorých sa zistilo, že nelegálne vstúpili na územie členských štátov, alebo že sa na tomto území nelegálne zdržiavajú;***

Počet tureckých občanov, o ktorých sa zistilo, že nelegálne vstúpili na územie členského štátu EÚ, sa znížil zo 700 v roku 2011 na 416 v roku 2012 a 317 v roku 2013.

Počet tureckých občanov, o ktorých sa zistilo, že sa nelegálne zdržiavajú na území členského štátu EÚ, sa znížil zo 7 803 v roku 2011 na 7 220 v roku 2012 a 6 744 v roku 2013.

V oboch uvedených prípadoch je viditeľný pozitívny trend.

- ***Celkový počet žiadostí o azyl, ktoré turecký občania podali v členských štátoch EÚ;***

Počet žiadostí o azyl, ktoré podali turecký občania, klesá od roku 2008. Počet žiadostí klesol zo 7 115 v roku 2008 na 7 030 v roku 2009, 6 360 v roku 2010, 6 505 v roku 2011, 6 210 v roku 2012 a 5 625 v roku 2013. Hoci je tento údaj pomerne vysoký pre takú stabilnú a demokratickú krajinu, akou je Turecko, trend plnenia tejto požiadavky je pozitívny.

Podiel kladných rozhodnutí o azyle sa však zvýšil z 11 % v roku 2008 na 19,3 % v roku 2013, z čoho vyplýva, že počet tureckých štátnych príslušníkov, ktorým bola priznaná potreba medzinárodnej ochrany, sa zvyšuje.

- ***Počet žiadostí o readmisiu vrátane žiadostí štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré členské štáty predložili Turecku a ktoré Turecko zamietlo;***

Počet neregulárnych migrantov, ktorých členské štáty EÚ vrátili do Turecka v roku 2011 bol 2 643 (z toho 1 866 tureckých štátnych príslušníkov), v roku 2012 to bolo 2 161 migrantov (z toho 1 666 tureckých štátnych príslušníkov) a v roku 2013 to bolo 1 777 migrantov (z toho 1 445 tureckých štátnych príslušníkov).

Počet neregulárnych migrantov (väčšinou to neboli turecký štátni príslušníci), pri ktorých grécke orgány predložili žiadosť o readmisiu, bol 18 758 (2011), 20 464 (2012) a 3 413 (2013). Počet žiadostí, ktoré turecké orgány zamietli, alebo na ktoré neodpovedali kladne, bol nesmierne vysoký: 17 206 (91 %) v roku 2011, 19 641 (96 %) v roku 2012 a 3 079 (90 %) v roku 2013.

- ***Počet štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí prišli priamo z územia Turecka a o ktorých sa zistilo, že sa pokúsili nelegálne prekročiť vonkajšie hranice EÚ alebo sa nelegálne zdržiavajú na jej území***

Počet štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí prichádzajú priamo z územia Turecka do EÚ predstavoval 56 201 v roku 2011, 36 307 v roku 2012 a 24 262 v roku 2013. Tieto čísla sú pomerne vysoké, prejavuje sa však pri nich klesajúci trend.

- ***Počet štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí do EÚ prišli priamo z územia Turecka alebo sa z jeho územia pokúsili prekročiť jej vonkajšie hranice a o ktorých sa zistilo, že majú nelegálne cestovných doklady***

Počet ľudí (štátnych príslušníkov Turecka aj tretích krajín), ktorí prišli priamo z územia Turecka a o ktorých sa na hraničných priechodoch EÚ zistilo, že majú nelegálne cestovné doklady, predstavoval 629 v roku 2011, 927 v roku 2012 a 1 693 v roku 2013. Tento počet sa zvyšuje. Najväčšia časť týchto ľudí (84 % z celkového počtu v roku 2013) pricestovala z Turecka lietadlom.

- ***Počet operácií, ktoré vykonali turecké orgány presadzovania práva v boji proti***

zločineckým organizáciám zapojeným do obchodovania s ľuďmi a pašovania migrantov, ako aj počet zadržaných obchodníkov a prevádzačov.

Nebolo možné získať jasné štatistické údaje o celkových výsledkoch, ktoré v týchto záležitostiach vo všeobecnosti dosiahli turecké orgány, ale len samostatné štatistické údaje týkajúce sa výsledkov, ktoré dosiahli niektoré orgány presadzovania práva. V správe o boji proti pašovaniu a organizovanej trestnej činnosti z roku 2013, ktorú vydala turecká polícia, sa uvádza, že v roku 2012 bolo uskutočnených 312 operácií súvisiacich s bojom proti pašovaniu migrantov a 24 operácií súvisiacich s bojom proti obchodovaniu s ľuďmi – v roku 2013 bol počet operácií prvého druhu 335 a druhého 17. Výsledkom týchto operácií bolo stíhanie 1036 pašerákov migrantov a 140 obchodníkov s ľuďmi v prvom prípade a stíhanie 918 pašerákov migrantov a 89 obchodníkov s ľuďmi v druhom prípade.

8. ZÁVERY

Dialóg o liberalizácii vízového režimu medzi EÚ a Tureckom sa reálne začal, keď Komisia 16. decembra 2013 predložila „plán na dosiahnutie bezvízového režimu s Tureckom“.

Táto prvá správa o realizácii plánu, ktorá je výsledkom prvého roka diskusií, naznačuje, že Turecko v plnení viacerých kritérií plánu dosiahlo už značný pokrok a je schopné dosiahnuť ďalší pokrok v plnení všetkých kritérií za predpokladu, že turecké orgány budú v príslušných oblastiach rozvíjať spoluprácu s EÚ a všetkými jej členskými štátmi, a že začnú a uskutočnia niekoľko základných legislatívnych a administratívnych reforiem. Právna a administratívna situácia a vývoj v Turecku, ako aj jeho celková spolupráca s EÚ, zatiaľ nedosiahli fázu, ktorá by Komisii umožňovala navrhnúť Rade a Európskemu parlamentu zrušenie schengenskej vízovej povinnosti pre občanov Turecka.

V tejto správe boli uvedené podrobné údaje o oblastiach, ktoré si vyžadujú reformy a spoluprácu. Nasledujúci zoznam je súhrnom najdôležitejších problémov.

- Pokiaľ ide o bezpečnosť dokladov, Turecko bude musieť začať vydávať nové pasy s biometrickými údajmi v súlade s *acquis* EÚ a vytvoriť efektívnu výmenu informácií a spoluprácu s členskými štátmi EÚ pri odhaľovaní falošných a podvodných cestovných dokladov.
- Pokiaľ ide o riadenie migrácie, Turecko bude musieť zabezpečiť účinné a komplexné vykonávanie nového zákona o cudzincoch a medzinárodnej ochrane, a to aj prostredníctvom prijatia vhodných sekundárnych právnych predpisov, a bude musieť dokončiť proces vytvorenia generálneho riaditeľstva pre riadenie migrácie.
- V Turecku by sa mali vykonať opatrenia, pomocou ktorých sa dosiahne pokrok vo vytváraní moderného a účinného systému integrovaného riadenia hraníc a zabezpečí sa posilnenie vízového systému, ako aj rozvoj užšej hraničnej spolupráce s členskými štátmi EÚ.
- Dohoda o readmisii medzi EÚ a Tureckom nadobudla platnosť 1. októbra 2014. Európska únia teraz očakáva jej úplné a účinné vykonávanie vo vzťahu k všetkým členským štátom. Zatiaľ by sa mali efektívnejšie dodržiavať existujúce dvojstranné readmisné záväzky medzi Tureckom a členskými štátmi EÚ.
- Pokiaľ ide o verejný poriadok a bezpečnosť, turecké orgány musia podpísať, ratifikovať a začať vykonávať niekoľko medzinárodných dohovorov, vykonávať ich na základe kooperatívneho prístupu, prijať vnútroštátne právne predpisy v súlade s európskymi a medzinárodnými normami, a pokračovať v reforme tureckého justičného systému s cieľom zaručiť jeho nezávislosť a efektívnosť. Prispeje to k podpore tureckých orgánov presadzovania práva v boji proti organizovanej trestnej činnosti a k rozvoju policajnej a justičnej spolupráce s ich partnermi z členských štátov EÚ.
- Najmä pokrok v oblasti ochrany údajov umožní okrem iného zlepšenie vzťahov s Europolom a Eurojustom.
- V oblasti základných práv by Turecko malo naďalej revidovať protiteroristické právne predpisy a pracovať na zabezpečení vykonávania týchto právnych predpisov v súlade s ustanoveniami EDĽP a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva.

- Turecko zároveň bude musieť prijať a zrealizovať komplexnú stratégiu a akčný plán na zlepšenie situácie ľudí s rómskymi dedičstvom žijúcich v Turecku a bude musieť prijať právne predpisy na predchádzanie diskriminácii a na uľahčenie sociálneho začlenenia.

Komisia je presvedčená, že turecké orgány vyvinú maximálne úsilie o rozvoj a vykonávanie týchto reforiem a spolupráce, a vyzýva ich, aby Komisiu priebežne informovali o každom vývoji relevantnom pre splnenie požiadaviek kritérií.

Komisia je aj naďalej odhodlaná na podporu Turecka v rámci tohto úsilia využiť všetky dostupné finančné a technické zdroje EÚ, okrem iných obzvlášť tie, ktoré sú dostupné v rámci nástroja predvstupovej pomoci.

Komisia tieto kroky podniká so želaním vybudovať partnerstvo a vzájomne si rozdeliť záťaž, ale aj preto, že si uvedomuje skutočnosť, že väčšina opatrení vytýčených v pláne a odporúčaných v tejto správe, ktoré by podporili pokrok Turecka na ceste k liberalizácii vízového režimu, by v prípade správnej implementácie súčasne podporili ďalšie zosúladenie právnych predpisov, administratívnych kapacít a postupov Turecka s normami EÚ.

Komisia bude naďalej monitorovať pokrok Turecka v plnení kritérií uvedených v „pláne na dosiahnutie bezvízového režimu“ a konkrétnych odporúčaní uvedených v tejto správe. Komisia vydá druhú správu v priebehu nasledujúcich dvanástich mesiacov.